

כתר מלכות

21

תמוז התשפ"ו הירחון התורני מבית היוצר של מוסדות ישיבת 'כסא רחמים'

כתר לראשנו

מרן גאון ישראל רבנו ראש הישיבה זצ"ל

ענוה גדולה מכולן

02

חשיבות הכתיבה

05

הסגנון האחד בתלמוד בבלי

08

שיחת טלפון מגדול הדור

11

חולות השממה של החיים

14

הכאב האמיתי

(שמות רבה פרשה מ"ה). הוא שעמד בנסיון להתעטף במגבת שלו ולצאת שלש פעמים מתוך חדר האמבטיה בערב שבת, ולשבת בניחותא לשמוע את השאלות "הגדולות" של אותו קנטרן, והראשונה שבהן "מפני מה ראשיהם של בבליים סגולות" המכוונות בעקיצה חדה כלפי הלל עצמו שעלה מבבל, והתשובה האופיינית של הלל: "שאלה גדולה שאלת, מפני שאין להם חיות (מיילדות) פקחות" כמוך אדוני, ה"ישראל" הפקח, שנזדמנו לך מיילדות פקחות ליישר את ראשך שלא יהיה סגולת. והאחרונה שבהן: "אתה הוא הלל שקורין אותך נשיא ישראל?" כלומר לידי אתה הלל, אדם פשוט, אך ההמון התמים קורא לך נשיא ישראל... והתשובה האחרונה של הלל: "הוי זהיר ברוחך! כדאי הוא הלל שתאבד על ידו ארבע מאות זוז וארבע מאות זוז, והלל לא יקפיד" (שבת דף ל"א ע"א). כלומר הסבלנות הפכה אצלי לטבע שני, וחבל על הזמן שלך.

ומה קיבל הלל תמורת ענותנותו? הלל זכה למה שלא זכה שום אדם בעולם. הלכה כבית הלל בכל מקום. הלל עצמו נזכר באהבה ובחיבה בליל פסח "זכר למקדש כהלל הזקן" וכו', אף שמבחינת ההלכה לכאורה יחיד ורבים הלכה כרבים. אחת לשבע שנים נזכרים בתקנת ה"פרזבול" שלו. תלמידו הגדול יונתן בן עוזיאל מחבר התרגומים לתנ"ך, תרגומו נלמד יום יום בקריאת נ"ך בחק לישראל. (אף שידוע שלא תירגם כתובים כמבואר בגמרא מגלה דף ג' ע"א, מכל מקום נקרא התרגום שבידינו לכתובים על שמו). ותלמידו הקטן של הלל, הוא רבן יוחנן בן זכאי שהעיד עליו רבו (ירושלמי נדרים פ"ה ה"ז) שעתיד להיות "אב לחכמה ואב לדורות", הוא שקיים את התורה והיהדות לדורות עולם בבקשה קטנה וצנועה שביקש מהעריץ אספסינוס: "תן לי את יבנה וחכמיה", וישר אל מלכות הזדון ויוכל.

הלל זכה להקים **ארבעה עשר דורות** של נשיאים, שכינהו במשך כ-400 שנה. כמעט כמו דוד המלך ע"ה שמלכותו נמשכה לזרעו אחריו כ-400 שנה עד סוף ימי בית ראשון. ויתר שאת בנקודה זו להלל הזקן על דוד המלך, כי מלכי בית דוד נסתיימה מלכותם עם החורבן, ואילו הלל זכה שדור שביעי לו היה רבנו הקדוש מסדר המשנה, שהיא יסוד התורה שבעל פה שבידינו, ובלעדיה נשתכחה תורה שבע"פ מישראל. והלל האחרון - דור י"ד להלל הזקן - אשר עמו תמה הנשיאות מזרע הלל, עמד ועשה מעשה שאירגן את עם ישראל כולו לקהלה אחת, בזה שיסד את חשבון העיבור. הכללים הפשוטים והמוצקים של כ"ט י"ב תשצ"ג וארבע דחיות וגו' ח"א ד"ז וכו' גרמו שעד היום הזה, כשיחוג יהודי בערבות סיביר את יום שמחת תורה, באותו יום עצמו יחוג עמיתו בתימן. כל האומה כולה מלוכדת ומאוחדת בכל רחבי תבל. אותו יום פסח, אותו יום שבועות, אותו יום הושענא רבה, וזמי כעמך כישראל גוי אחד בארץ" (שמואל ב' ז' כ"ג) זו לא מליצה, אלא עובדא חיה וקיימת. כל זה בזכות מדותיו וענותנותו של אבי השושלת הלל הזקן.

אחת הסגולות הנפלאות שנשתבחו בהן חכמי ישראל היא מדת הענוה. לדעת ר' יהושע בן לוי "ענוה גדולה מכולן, שנאמר רוח ה' אלקים עלי יען משח ה' אותי לבשר ענוים, חסידים לא נאמר אלא ענוים, הא למדת שענוה גדולה מכולן" (ע"ז דף כ' ע"ב).

ואכן ממש רבנו ע"ה אשר נשתבח בענוה "מכל האדם אשר על פני האדמה", ועד הלל הזקן ור' עקיבא והרמב"ם ומרן השלחן ערוך והגר"א והחיד"א ועד דורנו האחרון, היתה מדת הענוה **פנינה בכתרם של חכמי ישראל**. והיא זיכתה אותם להאיר לדורם ולדורות הבאים, ושתהיה הלכה כמותם ברוב התורה, כי העניו אין שולטת בו הסטרא אחרא והוא זוכה לכיין אל האמת (מרן החיד"א).

למותר לבאר, כי "ענוה" אין פירושה שאדם אינו יודע ועל כן הוא עניו, כי אין זה עניו אלא מודה על האמת, וכפי שכונת הגאון חיד"א בספריו הקדושים, כי בדורנו דור יתום "אין צריך להיות עניו, רק שיכיר מיעוט ערכו כלפי רבותינו הקדושים, וממילא אין במה להתגאות" (עין בשם הגדולים ח"א בערך רבינו נחמן בנו של הרמב"ם). אבל עניו אמיתי פירושו שלמד וידע ובקי וגדול בתורה, אבל יודע בעצמו שעדיין רחוק הוא מן התכלית הרבה מאד, והוא נוח ונשמע לכל אדם, ומוכן להכיר בטעותו ולהודות עליה מפי קטן שבקטנים ולהחזיק לו טובה על כך, שונא פרסומת ובורח מן הזרקורים המדומים ומן הכבוד המזויף, כי "אין כבוד (אמיתי) אלא תורה, שנאמר: כבוד חכמים ינחלו ותמימים ינחלו טוב". (פ"ו דאבות).

הלא כה שנו חכמים: "שלוש שנים נחלקו בית שמאי ובית הלל, הללו אומרים הלכה כמותנו והללו אומרים הלכה כמותנו, יצאה בת קול ואמרה: אלו ואלו דברי אלקים חיים הן, והלכה כבית הלל. וכי מאחר שאלו ואלו דברי אלקים חיים, מפני מה זכו בית הלל לקבוע הלכה כמותן? מפני שנוחין ועלובין היו ושונים דבריהם ודברי בית שמאי, ולא עוד אלא שמקדימין דברי בית שמאי לדבריהם" (עירובין דף י"ג ע"ב).

הכוונה כי בית שמאי שנו לתלמידיהם דעה אחת בלבד כמשה מפי הגבורה, אחרי שהחליטו שסברא פלונית היא הנכונה, ביטלו במחי-יד את הסברא המתנגדת ולא חששו להזכירה כלל, ואילו בית הלל שנו לתלמידיהם את שתי הדעות, ולא עוד אלא שהקדימו תמיד דעת החולקים עליהם, כאשר נמצא במשנה תמיד: בית שמאי אומרים ובית הלל אומרים. אילו נפסקה הלכה כבית שמאי והיינו שונים את משנתם של בית שמאי, לא היתה ידועה לנו דעת בית הלל בכלל, ותהי האמת נעדרת. עכשיו בזכות שאנו שונים משנת בית הלל, ידועה לנו גם דעת בית הלל וגם דעת בית שמאי.

ודרכם זו מפי "אבי הבית" למדוה, מפי הלל הזקן בכבודו ובעצמו. הוא הלל שאמר (אבות פ"א מ"ד): "וכשאני לעצמי מה אני" (השוה: "ונחנו מה" שאמר משה רבנו, "מה" נוטריקון משה הלל). הוא שאמר "השפלותי היא הגבהתי, הגבהתי היא השפלותי"

לקבלת העלון במייל שלחו בקשה ל: KTR1700505152@GMAIL.COM

וקנה לך חֵבֶר: בשבח ומעלת הכתיבה

דברים שנשא מורנו ראש הישיבה שליט"א במעמד 'פרס הרב מאזוז' – טקס חלוקת פרסים לכותבי מאמרים בתורת אחיו מרן רבנו הגדול זצוק"ל שע"י עיריית אשדוד

ושמואל. למה? הרי הקב"ה יודע שסוף סוף עומדים לכתוב את התורה שבעל פה? מסבירים רבותינו כך: לא מספיק תורה שבכתב, צריך לראות איך רבותינו עשו, ואיך רבותינו נהגו. ומה שרבותינו אסרו, ומה שרבותינו התירו. ולכן הקב"ה נתן לנו תורה שבכתב, ונתן לנו גם תורה שבעל פה – תראה מה עשו רבותינו ותנהג כמותם. וידע הקב"ה שאחרי בית שני יהיו הרבה גזירות ועלולה התורה להשתכח, נתן הקב"ה בליבו של רבנו הקדוש לכתוב את התורה שבעל פה, וכך התורה נמצאת בידים שלנו עד היום הזה.

בכל יום ויום חושבים איך לכלות את התורה. לפני מאות שנים בפריז הביאו את כל התלמודים – כל הש"ס שיש בכל פינה, ושרפו אותם. למה? היתה להם בעיה; עם ישראל הוא מפוזר בכל קצוות העולם – קצת פה, קצת שם, קצת פה. במשך 2000 שנה, איך הוא קיים? הרי אין פה איזו קבוצה גדולה, אין כאן איזה גב גדול. איך זה שעם ישראל לא התבולל? ישבו וחקרו ודרשו ומצאו – שהתלמוד שלנו הוא זה שנותן לנו את הגב, "הו, מצאנו את הבעיה!". אז הם שרפו את כל התלמודים. אבל מי שהוא חושב לעקוף את הקדוש ברוך הוא, הוא עוקף את עצמו. הקב"ה יודע את הכל, הקדוש ברוך הוא הסתיר מהעניים שלהם תלמוד פה ותלמוד פה ותלמוד פה, ובן פורת יוסף היום אין לך מקום

"היום אתה לומד תורה, ובאים שוטרם משוגעים בשביל לקחת אותך לבית סוהר. הקב"ה עשה את זה כדי לתת ערך גדול יותר ללימוד התורה שלנו, שלמרות מה שעושים לנו – אנחנו ממשיכים ללמוד תורה!"

שאין בו ש"ס!

מספרים על תלמיד חכם גדול, שהיה מקפיד שלא לאכול תבואה חדשה¹. והיתה איזו אישה צדקת אחת, שהיתה שומרת ומביאה לו קמח מתבואה ישנה. ואז הוא בירך אותה שהיא תזכה לשני בנים שהם יהיו בקיאים בכל הש"ס. ובבית שלה היה ש"ס אחד. ואותו חכם היה בא לבית שלה בשביל לקחת גמרא. היום ב"ה בכל בית חרדי, יש ש"ס. זה הערך של לימוד התורה שבכתב. אם לא זה – אנחנו כבר ח"ו התבוללנו והלכנו.

חשיבות הכתיבה

מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל היה בא כל שנה להילולא של 'כסא רחמים'. שנה אחת הוא סיפר: לפעמים באה לפנינו – חברי בית הדין הגדול – שאלה. ואנחנו הדיינים דנים ביחד, ואומרים: "כן, פשוט שההלכה הזאת היא כך וכך". אבל לא כולם זכו לכתוב, והם יודעים שהרב כותב. אז הם אומרים:

ברשות הרבנים החשובים, ברשות מר אורן טואל מנכ"ל החברה לתרבות בעירית אשדוד, שהוא אחד מהידידים הוותיקים של ישיבתנו 'כסא רחמים', אברכים ותלמידי חכמים. אשרינו שזכינו לדור כזה שב"ה יושבים וכותבים ומחדשים, וזו המעלה שלנו וזה הביטוח שלנו להמשיך התורה.

רבו של אבא – מורנו הרב רבי רחמים חי חויתה הכהן זצ"ל כותב בספר שלו: "כתיבת חידושי תורה – זה העמוד הגדול של התורה הקדושה". הקב"ה נתן לנו שתי תורות: תורה שבכתב ותורה שבעל פה. רבנו הקדוש ראה שבגלל הגלות אנשים עלולים לשכוח את התורה שבעל פה, עמד וכתב לנו את ששה סדרי משנה.

אומרים וגם השבוע אני ראיתי מקרוב, שאחינו האתיופים בחוץ לארץ היו אוכלים חמץ עד רבע שעה או עשרים דקות לפני השקיעה. למה? כתוב בתורה "שִׁבְעַת יָמִים". איפה רמז שבער פסח כבר מחצות היום – ועוד בנוסף הוסיפו לנו חכמים עוד שעתיים לפני חצות היום – אסור לאכול חמץ? כתוב בפסוק (שמות י"ב, ט"ו) "אֶךָ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תִּשְׁבְּתוּ שָׂאֵר מִבְּתִיכֶם" – זה מה שכתוב בפסוק. אבל רבותינו (פסחים ה' ע"א) קיבלו את הפירוש של הפסוק הזה – "אך" זה מיעוט (עי' ראש השנה י"ז ע"ב ועוד). היינו המיעוט של יום הראשון – "תשביתו שאור מבתיכם", לא כל היום, אלא חצי יום. אנחנו לא יודעים כמה, אז חצי. חצי מותר וחצי אסור. ורבותינו הוסיפו לנו עוד שעתים – משעה רביעית אסור לאכול

חמץ. אבל אחינו האתיופים, שהם גלו מזמן בית ראשון, ובכלל לא שמעו על המשניות והתלמוד שכתבו אותם רבותינו התנאים והאמוראים, אז הם יש להם חומש. ומה כתוב בחומש? "שבעת ימים". אנחנו רואים שהכתיבה – זה דבר גדול מאד. בזה התורה מתבססת.

לא מספיק תורה שבכתב

אבל באמת, יש שאלה גדולה: מי שהוא בן אדם בשר ודם, יכול להיות שהוא חושב שרעיון כזה הוא יותר טוב ואחר כך הוא נתקל או נתקע – ואז הוא מבין שטעה ומשנה. אבל הקב"ה אנחנו יודעים שהוא יודע את כל העתידות, הכל גלוי וידוע לפניו, וכי הקב"ה לא ידע שכאשר יש רק תורה שבכתב ואין תורה שבעל פה, אנשים יכולים להכשל ולשכוח את התורה?! למה הקב"ה לא נתן לנו מההתחלה גם תורה שבכתב וגם תורה שבעל פה כתובה? ואז אין עוד מחלוקות – לא בית שמאי ובית הלל, לא אב"י ורבא, לא רב

1. היום ב"ה בארץ ישראל מקפידים בתבואה חדשה. איפה יכול להיות תבואה חדשה שאסור לאכול אותה? באמריקה. שם הם זורעים פעמיים בשנה. והתורה מתירה לנו לאכול תבואה חדשה רק אחרי ט"ו בניסן. ובאמריקה הם זורעים גם בקיץ, אז התבואה עצמה וקצרו אותה בתחילת החורף – אסור לאכול אותה.

אני עוד זוכר לפני כ-30 שנה, הגיעה אונייה עם תבואה חדשה שאסור לאכול אותה, והיא עמדה לרדת כאן באשדוד עם מאות טונות של חטה. והרבנים צעקו וצעקו. ואני זוכר ביניהם היה השר הרב יצחק פרץ שיחיה. ואז העבירו את האוניה הזאת למצרים. הגויים הם לא קיבלו את המצוה הזאת, אנחנו קיבלנו את המצוה הזאת.

יו"ל ע"י

מוסדות ישיבת

'כסא רחמים'

המרכז רח' הרב עובדיה חן 26 ב"ב

1700-50-51-52

ykr.org

ovd555@gmail.com

עורך:

הרב עובדיה חן

רכז מערכת:

הרב דוד חדאד

גרפיקה ועימוד:

שוהם

תמונות:

ארכיון הישיבה

ארכיון עובדיה חן

הראל זכורי

משה אהרון חדאד

אלחי טל

עזרא טרבלסי

י.מ.

"כן, כבוד הרב תכתוב פסק!" אומר הרב עובדיה: "אני מתחיל לכתוב, והנה אני רואה הכל הפוך!"... כאשר אדם מביע את המחשבה שלו בכתב, הוא יוכל לראות את התמונה הבהירה, ימינה ושמאלה. והרב אומר: "לפעמים אחרי שאני כותב, אני רואה שהכל הפוך!" כמה זה מאד מאד חשוב, כתיבת חידושי תורה. וזה גם בדור שלנו.

ידוע שבשמים דנו מי יזכה לחבר את הספר 'בית יוסף'. היו שלשה גדולים, ושלשתם היו גדולים בהכל. אבל בסוף בשמים בחרו במרן רבי יוסף קארו, שהיתה לו מעלה נוספת עליהם - בנוסף לכל הגדולה שלו, הוא היה גם עניו יותר מכולם. הקב"ה אוהב את הענוה. על ידי הענוה אדם יוכל להגיע לפסיקת הלכה נכונה; לא להתבייש להגיד "טעיתי", לא להתבייש להגיד "התבלבלתי". כן, כן, "מודים דרבנן, היינו שבחיהו!"

לכן אני שמח שכל הציבור הזה ישבו וכתבו וחידשו במאמרי של מרן ראש הישיבה זצ"ל. שתדעו לכם, מי שהוא לומד בספרים של רבותינו, רבותינו מתפללים עליו - יש לו זכות. מובא בגמרא (בבא מציעא פ"ה ע"ב) על אותו חכם שהוא הסתכל כאשר

היו מעלים את רבי חייא לישיבה של מעלה. אמר לו אליהו הנביא שלא יסתכל, אבל הוא לא הצליח להתאפק והסתכל. יצאו ניצוצות של אש ושרפו לו את עיניו. והגמרא מספרת שאותו חכם הלך למחרת לקבר של רבי חייא³ והתפלל: "אני לומד את המשניות ואת הברייתות של רבי חייא, וביקש רחמים עד שהתרפאו עיניו. מכאן אנחנו לומדים כמה זכות גדולה, של מי שהוא לומד בספריו של מרן. אשריכם ישראל!

יהי רצון שזכותו תעמוד לכם ולנו ולכל ישראל ונזכה בעזרת ה' יתברך לגאולה שלמה, ותחיית המתים ולהקמת קרן התורה. "וְכַאֲשֶׁר יֵעָנֶה אֲתוֹ כֵּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרֹץ" (שמות א', י"ב).

תדעו לכם, לימוד התורה של היום, הערך שלו הרבה מאד מאשר של פעם. היום אתה לומד תורה, אתה טורח, אתה יגע, ובאים שוטרים משוגעים בשביל לקחת אותך לבית סוהר. מה, וכי לא מספיק להם שאנחנו טורחים, גם נותנים לנו מתנה לוקחים לבית סוהר? הקב"ה עשה את זה כדי לתת ערך גדול יותר ללימוד התורה שלנו, שלמרות מה שעושים לנו - אנחנו ממשיכים ללמוד תורה! לכן בעזרת ה' בזכות זה נזכה בקרוב

2. [כאן נכנס לאולם הראש"ל הגאון רבי דוד יוסף שליט"א, ומורנו ראש הישיבה קידמו בברכה:] אנו מכבדים בברכה את כבוד מורנו רבנו עטרת ראשנו, אחד מהגאונים הגדולים של הדור, אחד מפוסקי הדור, אחד שזכה וינק את פסיקת ההלכה מפיו של מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל, ברוך הבא בשם ה'. אני לא ידעתי שמרן עומד להגיע, כבוד גדול לכל הציבור ולנו בפרט.

3. כולם מכירים את הקבר של רבי חייא בטבריה בהר למעלה. אני עוד זוכר כאשר אנחנו באנו עולים חדשים לארץ ישראל, אני עוד מיד בימים הראשונים הלכתי לשם, "זה רבי חייא שהגמרא מספרת עליו שהוא יכול להחיות מתים!" עוד מובא שם בגמרא במסכת בבא מציעא שרבנו הקדוש שאל את אליהו הנביא: "יש לנו משהו בדור היום כמו אברהם, יצחק ויעקב שאם יתפלל יענה?" ענה לו: "רבי חייא ובניו". גזרו תענית ונתן לרבי חייא ובניו להתפלל. אמר: "משיב הרוח" - נשב רוח. "מוריד הגשם" - ירד גשם. היה עוד ממשיך עוד דקה ואומר "מחיה מתים", וכל המתים היו קמים! אבל עוד לא הגיע הזמן. הגמרא שם אומרת שהביאו את אליהו הנביא, מי יכול לדבר בלשון הגמרא? ... ונתנו לו לאליהו הנביא ששים מלקות של אש. אמרו לו: "אתה קלקלת - אתה לך תתקן". בא ונדמה להם כמו דב ובלבל את הכוונה שלהם.

המעשה אשר יעשו

פסקי מרן ראש הישיבה זצ"ל

ערך: הרב יצחק מאזוז

תיקון חצות

עם כלי נגינה, משום שכבר מתנוצצת קדושת השבת, ומחמת כן אין אומרים תחנון. אבל אין לשמוע שירים במוצאי שבת. (שו"ת מקור נאמן ח"א סי' תקג).

ט. בערב שבת חזון, יש להמנע משמיעת שירים. (שו"ת מקור נאמן ח"ב סי' תעד).

י. מסתבר שבשעת סעודת ראש חודש מותר לשמוע שירים. כן פיוט "ראש חודש לישראל" שתיקן הגאון רבי יוסף חיים זצ"ל לראש חודש, אפשר לאומרו גם בראש חודש אב. (שו"ת מקור נאמן ח"ב סי' תעג).

יא. בימי בין המצרים, לא כדאי לנגן בכלי נגינה בברית יצחק, רק למחרת בברית מילה. (שו"ת מקור נאמן ח"ד).

יב. בסעודת שבע ברכות הנערכת בימי בין המצרים עד ראש חודש אב, מותר להשמיע שירים בליווי דרבוקה בלבד (שו"ת מקור נאמן ח"ד). יג. גם מי שמתעמל לבריאות גופו והמוזיקה עוזרת לו וממריצה אותו לרוץ, אין להקל לו לשמוע שירים בעומר ובבין המצרים (שו"ת מקור נאמן ח"ב סי' תע"ב).

יד. מי שצריך לקנות בדחיפות רכב חדש לשימוש יומיומי, ואינו יכול להמתין עד אחר ימי בין המצרים מפאת טרחת הדרך שהילדים הולכים ברגל ובחום, וגם שזו הזדמנות שלא תחזור, יכול לקבל את האוטו עד לפני ראש חודש אב. ואין ברכת "שהחינו" על אוטו. ואם הגיע הרכב אחרי ראש חודש אב, לא ישתמש בו כל תשעת הימים. (שו"ת מקור נאמן ח"ג סי' תרלה, תרלו).

טו. בשעת הדחק מותר לעבור דירה בימי בין המצרים, ולפני ראש חודש אב דוקא. ואין חשש בחתימת חוזה לפני ראש חודש אב. (שו"ת מקור נאמן ח"ג סי' תרלז וסי' תרלח).

א. בימי בין המצרים, נוהגים לומר תיקון חצות בחצות היום, ויושבים על הרצפה וקוראים תיקון רחל. בכל השנה, מי שהוא חסיד קם בחצות הלילה ואומר תיקון חצות, אבל בימי בין המצרים אפילו אנשים שישנים או עייפים בלילה, יבואו בחצות היום ויקראו תיקון חצות. וכך נהגו בחו"ל. כאן בארץ ישראל כמעט נשתכח המנהג, וצריך להחזיר עטרה ליושנה. (בית נאמן גליון שי"ח מטות תשפ"ב אות ב').

ב. אנו נוהגים שאחר תיקון חצות, בכל יום קוראים קינה חדשה, על מנת להרגיש את הצער על החורבן. (בית נאמן גליון שי"ח מטות תשפ"ב אות ב' וגליון תי"ט מטות תשפ"ד אות ז').

ג. בחו"ל המנהג פשוט לומר תיקון חצות עד השקיעה. האר"י ז"ל למד מהפסוק בירמיה (ו, ד) "אוי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב", ומשמע שעד השקיעה אפשר לומר תיקון חצות. וכן ראיתי שנהג ר' שמואל עידאן זצ"ל בבית הכנסת שלו, ומסתמא כך ראה מרבנים שקדמוהו. (שו"ת מקור נאמן ח"ד).

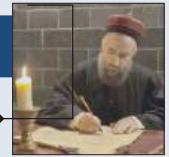
ד. גם אבל יכול לומר תיקון חצות. (מוהר"ר הגאון רבי רחמים מאזוז זצוק"ל בירחון אור תורה אלול תשנ"ו סי' ק"ל, ושכ"פ מרן ראש הישיבה זצוק"ל).

ה. בתיקון חצות של ערב תשעה באב, אומרים וידוי, אבל בתפלת מנחה אין אומרים וידוי. (קצוש"ע איש מצליח בשם מרן זצ"ל).

ו. מותר לצאת לנופש ולהכנס לבריכה בימי בין המצרים, עד ראש חודש מנחם-אב (שו"ת מקור נאמן ח"ג סי' תרמ. וע"ע סימן תרטו וסימן תרמא ובבית נאמן גליון כ"ד אות ט"ו).

ז. אין לשמוע שירים בבין המצרים, וחמור יותר מימי ספירת העומר. ואף שלא גזרו חז"ל על שמיעת שירים מוקלטים, לא כדאי להתיר בדבר שנהגו להחמיר (שו"ת מקור נאמן ח"א סי' תקג, וח"ב סי' תסח-תעא).

ח. ביום שישי אחר חצות היום, מותר לשמוע שירים מוקלטים

בימינו שנתחדשה רכבת ברזל במדבר אם מברך הגומל לבני אשכנז

יום כ"א אייר התש"ך

הנה מעכ"ת [האדמו"ר מצישינוב - מאמריקא, בתשובתו שהובאה בשו"ת איש מצליח כרך ג' סימן י' סוף אות ח'] צידד, דבני אשכנז שאין מברכין כשהולכין מעיר לעיר רק במדבר שקבעו שהוא סכנה, אם כן בהלקח הסכנה בימינו על ידי רכבת ברזל אין מברך, והניח בצ"ע. ולע"ד בהא נמי פשיטא לי דמברך, חדא, דגם בימינו ודאי אם אדם מהלך יחידי, שכיח גביה היזקא טובא של חיות רעות ולסטים, ואם כן הגע עצמן אילו בימים הראשונים הלכו שיירא גדולה מצוידים בנשק רב או שהלכו עמהם חיל המלך ורכב ברזל באופן שמובטחים מכל רע, היתכן להסתפק כי לבעבור זה לא יברכו? והוא הדבר גם בימינו, שאין שינוי בין הזמנים רק הבדל מכשירי הבטחון בלבד. ועל כל פנים כיון שההיזק לכשהוא לעצמו הוא מצוי, רק שהאדם התגונן מפניו בתחבולות שונות, ודאי מברך. ועוד שאם בימינו על ידי רכבת ברזל נסתלקה חששת חיות רעות ולסטים, הרי מאידך גיסא נתחדשו כמה חששות סכנה שונות מצד הרכבת עצמה ככתוב בדברי קדשו עצמו [באות ח'] שלפי החשבון (סטאטיסטיקה) יותר שכיח היזק לנוסעים על הרכבת מאשר באוירון.

ואם תאמר דעל כל פנים איננו כבימי קדם במדבר, אם כן בואו ונאמר גם ביורדי הים, כי עכשיו נתקנו ונשתבחו האניות מאשר לפנינו ולא יברכו, ומי זה מדד בשעלו שיעור מציאות הסכנה הצריכה לברכה? ואל תשיבני דאם כן יברך גם בתוך העיר ששכנות הרכבת ישנן בכל מקום, זה אינו דכמו שהיה חילוק בסכנות של ימי קדם בין העיר למדבר, כן בסכנות של עכשיו מצד הרכבת, במקומות של יישוב מועטות הנה, ותמיד עזרה בצרות נמצא מאד, לא כאשר במדבר ארץ עיפתה. ואל תשיבני עוד, שלא אמרו אלא חשש של חיות רעות ולסטים, ומניין להוסיף? זה אינו, שהרי במקרא גם זה לא נזכר, רק "תעו במדבר", ומניין לראשונים לתלות בסכנה אחרת? אלא ודאי שאין לחלק. **באופן דבצירוף שני הטעמים הנ"ל נלע"ד דודאי חייב לברך לכולי עלמא גם בזמננו.** והבוחר יבחר. (קטע קצר מתוך שו"ת איש מצליח כרך ג' סימן י"א סעיף ו')

ממעין הנאמ"ן

ידיעות מעניינות ממעינו הנובע של מרן רבנו הגדול ראש הישיבה זצ"ל

מתי אסור לומר "ה' צבאות עמנו" וכו' לפני ערביית

בערבית של ליל הבר-מצוה, אחרי השקיעה החתן מתחייב במצוות, והיה עליו לברך ברכות התורה מחדש, אך למעשה לא מברך אלא יוצא באהבת עולם, ולכן לא יאמר לפני כן פסוקים אלו וכדומה.

לאדם הראשון היו גם בנות

לא רבים שמים לב, אבל פסוק מפורש הוא: "ויהיו ימי אדם וגו' ויולד בנים ובנות" (בראשית ה, ד). וסיפר מרן רבנו הגדול זצ"ל בירחון "אור תורה" (מרחשון התשס"ו): "שאלני איש אחד לפני כמה שנים (וכנראה ראה או שמע שאלה זו מאת "פרופסור" חילוני) איזו אשה נשא קין. עניתי לו שנשא את אחותו, כמו שאמרו חז"ל בפסוק "חסד הוא" (עיין רש"י בסוף פרשת קדושים). אמר לי: אבל אדם הראשון לא הוליד בנות רק בנים. אמרתי לו: הוליד גם בנות. אמר: לא! אמרתי: כן! כשראיתי שהוא מתעקש בדעתו, אמרתי לבתי הקטנה שולמית נ"י: תביאי חומש בראשית! והראיתי לו מפורש בפרק ה' פסוק ד' "ויולד בנים ובנות", ושתק".

הלכה כחכם מסוים, עקב היותו מומחה באמנות מסוימת

בספר "אסף המזכיר" (ערך "אומן") הביא מרן דוגמא לכך מדברי הרי"ף (פ"ד דשבת ס' ש"נ) שכתב: "מסתברא דהלכה כריו"ס וכו' דאבוה שְׁלֵחָא הוה (אומן לעבד עורות. רש"י), ונתברר לו שאין האומנין מקפידין עליהם". והוסיף מרן שתי דוגמאות כיו"ב ממסכת בב"מ (דף פ"ד ע"א) "ליסטאא בלסטיותה ידע". וכן מהאחרונים כיו"ד שכתבו שיש לפסוק כהרמב"ם בהלכות טרפות לפי שהיה בקי בחכמת הרפואה.

דרך צחות

מל ולא פרע

בהספדו של מרן רבנו זצ"ל בהלוויית רבי שמואל עידאן זצ"ל התבטא על רבי שמואל שהיה מוהל תינוקות לשם שמים ושלא על מנת לקבל פרס, ולא כמו אותם מוהלים שנוקטים "מל ולא פרע (כסף) - כאילו לא מל"...

שבוע
אחד!

שנה שלימה!
הם מחכים ל

שבוע הגיוס של הקרן

1700-50-51-52

כ" - כ"ה תמוז
תשפ"ו

שפה אחת

האחידות המופתית שבניסוח התלמוד בבלי, אומרת דרשני מול כל חריגה ומשמשת ככלי עזר לאוקמי גירסא

לעתים התלמוד משנה מהסדר הרגיל משיקולי עריכה אחרים, כמו בשני המקרים הבאים:

בכל מקום בש"ס הדרך להקדים את רבי יוחנן לריש לקיש, והנה במסכת בבא מציעא (י"ע"ב) הבחין רבנו שהקדימו את ריש לקיש לרבי יוחנן: "אמר ריש לקיש משום אבא כהן ברדלא קטנה אין לה חצר ואין לה ארבע אמות, ור' יוחנן משום ר' ינאי אמר..." וביאר בארים נסי שם טעם החריגה, כיון שהמחלוקת בין רבי יוחנן לריש לקיש הובאה שם אגב מימרא קודמת (בעמוד הקודם) שמתחילה "אמר ר"ל משום אבא כהן ברדלא ארבע אמות" וכו'.

במסכת בבא קמא (ד' ע"ב) הקדים את רבי אושעיא לרבי חייא שלא כדרך הש"ס בכל מקום. וביאר בארים נסי שם שהיה נוח למסדר הש"ס להקדים כאן את רבי אושעיא ששנה שלשה עשר אבות נזיקין ואחריו את רבי חייא ששנה עשרים וארבעה, על דרך הולך ומוסיף.

עוד יש לציין כי בסוף ספר ארים נסי על יבמות (עמוד שנא) מצא רבנו כלל שדרך התלמוד להקדים דברי חכמי בבל בסוגיא (שאותם שמעו תחילה) ואח"כ מביא שמועות חכמי ארץ ישראל, אף שקדמו להם בזמן.

עוד מצינו בכמה מקומות לרבנו בחידושו על הש"ס שביאר שדרך הש"ס להקדים: זכר לנקבה, הן ללא, חיוב לשלילה, כניסה ליציאה, ארץ ישראל לחו"ל, אדם לבעלי חיים (עיין באסף המזכיר עמוד קי"ח).

אין יתר ואין חסר

בשל רמת האחידות הגבוהה בתלמוד, כל לשון שנראית כמיותרת אך חוזרת על עצמה במקומות שונים בש"ס, מלמדת כי נכתבה כך במכוון.

כך למשל, בגמרא פסחים (דף מ"ט ע"א) מופיע נוסח שנראה כמיותר: "רב אידי בר אבין נסיב כהנתא, נפקו מיניה תרי בני סמיכי - רב ששת בריה דרב אידי, ורב יהושע בריה דרב אידי. לכאורה די לומר בקצרה: נפקו מיניה תרי בני סמיכי - רב ששת ורב יהושע?

אילו היה זה מקרה בודד, היה ניתן לפטור זאת בטעות סופר. אלא שלשון בדיוק כזו מצינו בכמה מקומות נוספים, מה שמעיד על קו סגנוני אחיד (כמו בשבת (דף כ"ג ע"ב) שהגמרא מספרת על רבי אבין שהיה רגיל בנרות וזכה ויצאו ממנו שני תלמידי חכמים: "רב אידי בר אבין ורב חייא בר אבין").

רבנו בספרו "מגדולי ישראל" ח"ג (עמ' קצ"ז בהערה) ובארים נסי יבמות (עמ' שנ"ז) מציין כי היו מפרשים שאכן הגיהו והשמיטו תוספות אלו בטענה שמדובר בטעות סופר. אולם רבנו מתנגד להשמטה שכן "לשון הגמרא מיוסדת על אדני פז". והציע הסבר נאה לתוספת: שמות כמו "רב ששת", "רב אידי", היו שמותיהם של אמוראים מפורסמים (כמו רב ששת המפורסם בר פלוגתיה דרב חסדא), וחשש מסדר התלמוד שמא יטעה הלומד שמדובר באותם אמוראים מפורסמים, ועל כן טרח והבהיר במפורש שמדובר ברב ששת אחר - בריה דרב אידי וכו'. וסיים "והוא כלל אמיתי".

אגב, מצינו שכאשר יש סיבה מיוחדת רב אשי משנה נוסח האמוראים משיקולי עריכה, כמו שכתבו התוס' בזבחים (דף פ"ז ע"א בד"ה אמרי) דרב הונא נמי אמרה ופירש טעמו והש"ס קבעה (כצ"ל) בלשון הזה וכו' ע"ש. ומרן בספרו "דרכי העיון" (מאמר א' סעיף ט"ז) ביאר על פי זה את דברי התוס' בעירובין (דף ב' ע"ב בסוד"ה ואיבעית) שכתבו "וגם רב אשי שסידר הש"ס הביא למעלה" וכו', דר"ל דהמקשה באמת הזכיר פסוק מפרשת תרומה, ואילו רב אשי מסדר התלמוד שינה סגנון הקושיא והביא פסוק מפרשת ויקהל בכדי שיובן התירוץ שאחריו יפה.

התלמוד הבבלי מצטיין בניב ובסגנון אחידים ועקביים, דבר המיקל מאוד על הלימוד וההבנה בו. לצד זאת, רב אשי עורך התלמוד הקפיד לשמור על מטבעות הלשון המיוחדות של כל אמורא, כפי שביארנו בהרחבה במקום אחר, ועל כן ניכרת בתלמוד אחדות סגנונית כללית לצד ייחודיות פרטנית.

מכיון שרמת אחידות הלשון בתלמוד כה גבוהה, מרן רבנו הגדול זצ"ל בספריו על הש"ס "ארים נסי" רגיל לתת את דעתו לכל סטיה לשונית החורגת מהקו הסגנוני האחיד ולחקור את סיבתה.

כך למשל, כאשר הגיע רבנו לגמרא ביבמות (דף ס"ג ע"ב): "רבי אליעזר אומר, כל יהודי שאינו עוסק בפריה ורביה" וכו', חושו הלשוני המחודד נדרך מיד: "הלשון 'כל יהודי' תמוה, וכמדומה שאין לו חבר בש"ס". תמיהה זו הביאה אותו למסקנא כי הצירוף "כל יהודי" הודגש מפני הצנזורה, "שהיו חושדים בבעלי התלמוד שנתכוונו במאמר זה נגד כומריהם". ואכן, לאחר זמן מצא שגירסת "כל יהודי" מופיעה רק בדפוסים שקדמו לדפוס וילנא, ואילו בש"ס וילנא תוקן הנוסח ל"כל מי שאינו עוסק" (קונטרס מילואים לארים נסי יבמות).

דוגמא נוספת לעיקרון האחידות הלשונית: במסכת ברכות (נ"ז ע"א) מובאים פתרונות לסוגים שונים של חלומות, כאשר הגמרא מביאה לכל חלום פסוק הממחיש את הקשר לפתרוננו. כך למשל: "הרואה חטים בחלום, ראה שלום, שנאמר (תהלים קמז, יד): 'הַשֶּׁם גְּבוּלָהּ שְׁלֹם חֶלֶב חֶטִּים יִשְׁבְּעֶיךָ'". והנה בשניים מסוגי החלומות מביאה הגמרא ראיות מפסוקים שלכאורה אינם מוסיפים להבנת הקשר בין החלום לפתרון, והם: "הרואה שעורים בחלום, סרו עוונותיו, שנאמר (ישעיה ו, ז) 'וסר עוונך וחסטתך תכופר'..." הרואה תמרים בחלום, תמו עוונותיו, שנאמר (איכה ד, כב) 'תם עוונך בת ציון'. מרן בארים נסי שם פותר זאת יפה, שלפי שאין רגיל בתלמוד לשון סרו / תמו עוונותיו רק נמחלו או נתכפרו, לכן מביא פסוקים שנאמר בהם צירוף זה.

דין קדימה

כחלק מהאחידות הסגנונית בתלמוד בבלי, קיימת דרך ברורה ואחידה בהזכרת שמות אמוראים: מי נזכר לפני מי. בדרך כלל הסדר נקבע לפי המעמד, אלא אם כן האמורא האחרון משמיע דין והאמורא הראשון מקשה עליו, שאז בהכרח מתהפך הסדר (עיין ארים נסי בבא מציעא ס"ז ע"א, ובכללים שבסוף קידושין אות ר"ה).

בכל מקום שבו חורג התלמוד מהסדר המקובל, הדבר מעורר "נורות אדומות" ודורש בירור.

כך למשל, דרך הש"ס בכל מקום להזכיר את אביו לפני רבא (כ"כ הרא"ש בפ"ד דב"מ ס' י"ט), וזאת מפני שהיה גדול ממנו ומלך לפניו. והנה מצא רבנו מקום שנזכר הפוך "רבא ואביו", והוא בר"ה (דף י"ח ע"א) "רבא ואביו מדבית עלי קאתו". ואולם התוס' שם גורסים רבה ואביו מדבית עלי קאתו. ומרן בארים נסי ברכות (דף נ"ז ע"ב) מכריע כגירסתם בנימוק משכנע: אילולי כן היה לתלמוד להזכיר שמותיהם הפוך "אביו ורבא" כדרך הש"ס בכל מקום. וכיו"ב הוכיח בארים נסי ברכות (נ"ג ע"ב) ובכתובות (י"ט ע"א) כגירסת הדקדוקי סופרים רבה ולא רבא.

כך גם במסכת בבא מציעא (דף פ"ב ע"ב) מוזכר במשנה "רבי אליעזר אומר" וכו', ובגליון הובאה גירסת הגרי"פ "רבי אלעזר" (הוא ר' אלעזר בן שמוע). רבנו בארים נסי שם מכריח כגירסא זו, משום שהברייתא שם מזכירה את רבי אלעזר אחר ר"מ ור"י, "ואי גרסינן רבי אליעזר, אין דרך להקדים דברי ר"מ ור"י לרבי אליעזר שהם תלמידי תלמידו". ע"ש.

יש לציין כי במחלוקת הלכתית נוהג התלמוד להזכיר אחרון את מי שנפסק כמותו, על אף שבדרך כלל הדרך להזכירו קודם. דוגמא לכך מצא רבנו במחלוקת הידועה (בקידושין ל"ו ע"א) בין רבי מאיר לרבי יהודה אם עם ישראל קרויים בנים גם כשאינם עושים רצונו של מקום. על אף שבדרך כלל במחלוקת כזו הלכה כרבי יהודה, כאן באופן חריג הלכה כר"מ שבין כך ובין כך קרויים בנים, כמו שכתב בשו"ת הרשב"א ח"א (סי' קצ"ד ורמ"ב) דהלכה כר"מ לגבי ר"י, דקראי קא דייק. ע"ש. ומצא לזה רבנו בארים נסי שם סיוע מכך שבדרך כלל מקדים הש"ס דברי ר"מ לר"י, ואילו כאן הקדים התנא דברי ר"י לר"מ, לומר תפוס לשון אחרון.

חריפתא

חריפות ושנינות מגאוני הדורות

הגאון רבי פינחס הלוי איש הורוויץ זצ"ל
בעל ה"הפלאה"
יומא דהילולא - ד' תמוז

על כפים ישאונך

בעל ה"הפלאה" נשלח על ידי המגיד ממעזריטש לכהן כרבה של פרנקפורט שבגרמניה. בבואו לכהן בעיר, כבוד גדול עשו לו. המון עם נהר מלפניו ומאחוריו ונשא אותו על כפים. שאל אותו אחד ממקורביו: מה הרגיש כבודו באותה שעה? השיב: "מדמה הייתי שאני מת, ונושאים אותי המיטה, וכל הקהל מהלך בהלויה שלי..."

אורח לרגע

בניגוד לכבוד הגדול שבו התקבל בתחילה, בהיותו שם סבל לא מעט מרדיפות ומעונות, בשל תושבי המקום שהיו "מודרניים" ולא אבו לקבל את מרותו של הרב ה"מחמיר".

באחד מביקוריו בפולין, נתקבל רבי פנחס בכבוד מלכים. אחדים מתומכיו שאלוהו: איך יתכן שבמקום מגוריו רודפים אותו ומצרים את צעדי, ודוקא כשהוא אורח הוא מקבל יחס קיצוני לצד השני?

חיך רבי פנחס והשיב: "שמי פנחס, והנה, פרשת פנחס כשנקראת היא בזמנה בתורה, אזי זהו זמן עצוב - ימי "בין המצרים". אך כשקוראים אותה מזמן לזמן, בפרשת המועדות שבה - הרי שמעניקים לה כבוד עצום..."

מעשה זמרי

כשחזר רבי פינחס לפרנקפורט ולתושבי

העיר נודע הכבוד הרב שרוחשים בעולם לרבם, הבינו שלא השכילו לכבדו, וכצעד ראשון הכפילו את משכורתו הדלה. שמע זאת החזן הראשי וטען: "הן אף אני שליח הציבור, מדוע איפה לא יכפילו את שכרי?". נענו לו ליצני העיר בחיוך: "אתה עושה מעשה 'זמרי' (מזמר בבית הכנסת), ומבקש שכר כ'פנחס'?"...

שלא מן המניין

רבי פינחס סירב פעם לצרף למנין את אחד מבני עירו שהיה מחלל שבת בפרהסיא.

טענו בפניו: "רבי, חלבנה שריחה רע נמנתה גם היא עם סממני הקטורת!" (עיין כריתות ו' ע"ב).

"אדרבא, מכאן ראינו!" השיב להם, "שהרי בקטורת היו אחד-עשר סמנים, ולא עשרה..."

איש אשר כברכתו

מעשה בשני אחים: האחד עשיר גדול וגם קמצן גדול, והשני עני מופלג המפזר את כל הונו לצדקה עד כדי מחסור בביתו. אשת העני פנתה אל בעל ה"הפלאה" בתלונה כי בעלה מזניח את צרכי המשפחה.

ה"הפלאה" זימן את השניים. כששאל את העני לפרט הנהגתו, השיב הלה: "רבי, כתוב 'כל אשר לאיש יתן בעד נפשו', ושנינו (אבות פ"ב מ"י) 'שוב יום אחד לפני מיתתך', ומי יודע אם אין זה ח"ו היום האחרון שלי, ולכן כל אשר לי

אני נותן לצדקה, כי אין אדם יודע מתי ימות!". כשפנה הרב לעשיר ותבע ממנו לסייע לאחיו העני כחובה של "ומבשרך אל תתעלם", חישב העשיר את ממונו וטען: "רבי, כל הוני הוא שניים וחצי מיליון דולר. אם אחיה עד גיל מאה ועשרים, אצטרך את הכסף למחייתי, ואין לי די לתת לאחרים".

השיב ה"הפלאה" בחכמתו: לאח העני אמר: "אתפלל עליך שתאריך ימים בטוב, ולכן עליך לנהוג בדרך המלך - לפרנס את ביתך כראוי ולקבוע סדר לצדקה, ולא לפזר את כל מחסורם".

לאח העשיר אמר: "אל תחוש לעתיד הרחוק, שהרי אם לא תתן צדקה - מי אמר שתזכה לאריכות ימים כפי שחישבת? תן ביד רחבה לאחרך, וזכות הצדקה תבטיח את מחסורך".

עד כלות הכוחות

הגאון רבי פינחס בעל ה"הפלאה" ואחיו הגאון רבי שמעלקא מניקלשבורג ישבו והגו בשקידה בתורה. לאחר שנתייגעו מאוד והשעה כבר היתה מאוחרת, קם רבי פנחס ממקומו ואמר לאחיו שאזלו כוחותיו ועליו לנוח. החל לחפש כר כדי להניח למראשותיו.

נזדעק לעומתו רבי שמעלקא: "אם עדיין נותר בך מעט כוח לחפש אחר כרית, מוטב שתנצלו ללמוד תורה". ושוב התיישבו השניים ללמוד...

גנזי המלכות

תיעודים מגנזי העבר

שער ירחון 'הלקט' תמוז תשכ"א,
ובן מאמרים מאת מרן רבנו הגדול זצ"ל
(בהיותו בן 16) ואחיו הגאון
רבי רחמים (רא"ם) זצ"ל,
ויבלח"ט הגאון רבי צמח שליט"א

הגאון המופלא רבי
משה חורב זצ"ל
בבחרותו מקבל תעודת
הוראה ממרן רבנו
עובדיה יוסף זצ"ל

אלפי מענקים ועזרות

מאות בקשות מדי חודש

עשרות נציגים

מליוני שקלים של תמיכות

מאות אלפי תרומות

עשרות אלפי תורמים

קרן אחת!

מזרן מחכה לך!

א. שמואל כהנא, הוגה דעות מרכזי, מנהל קרן אחת.
הקדשה ידבק אומץ דבלי כפליז ולא יצר אחרים וצבר טיבא
אברהם

שבוע הגיוס של הקרן

כ' - כ"ה תמוז תשפ"ו

1700-50-51-52

פשיטא.

למה מי שרצה להגיע להסמכה ברבנות, בחר ללמוד בשאיפות?

1. מרצים בעלי כושר הסבר ובהירות
2. שאלות מסכמות בכל שבוע עם משוב והכוונה לקראת הבחינות.
3. הכנה ממוקדת לבחינות מתוך שאלות הרבנות הראשית.
4. קצב לימוד מאוזן ונח המאפשר לקלוט ולזכור את הנלמד
5. סיכומים מקיפים בכתב ללימוד ממוקד לקראת המבחן.
6. לימוד הלכה למעשה מעשי מספק ומעמיק.

חני 058-3271300

אפשרות ללימודים דרך הזום
sh033801122@gmail.com
www.033801122.com

להגשמת שאיפות התקשרו:
03-3801122 ☎ 055-684-2170

עוסקים בחינוך? מסלול הוראה וחינוך מקוצר ומזל משמעותית הכולל תעודת הוראה ותואר אקדמיולנטי.

מעשה במחשבה

שיחת טלפון מגדול הדור

ונראה לקברו של הרב משה לוי.

לבי פעם בחזקה והבנתי כי זוהי שעת רצון והזדמנות נדירה. באותה עת עמלתי על הלכות ציצית בדין "הגזל צמר ועשהו חוטים" (שולחן ערוך סימן י"א סעיף ו'), וקושיא עצומה ניקרה במוחי על דברי הבן איש חי בדין זה.

אזרתי עוז ושאלתי את פי הרב. הוא האזין בקשב רב, ולאחר רגע אומר בפשטות ובענוה: "אעייך בדבר ואחזיר לך תשובה. מהו מספר הטלפון שלך?"

עמדתי המום. וכי מי אני, בחור צעיר ופשוט, שהרב יטרר עבורי לעיין ולטלפן? השבתי בהיסוס כי אני נמצא בישיבה רוב הזמן ואין לי טלפון נייד, ורק במוצאי שבת אני פוקד את בית הוריי. הרב לא ויתר והבטיח כי ינסה להשיגני.

חלפו שבועיים ימים והמעשה כמעט נשכח מלבי. והנה, במוצאי שבת אחת, קוראת לי אחותי: "עופר, משהו מחפש אותך בטלפון". תמהתי בלבי מי מחבריי מכיר את המספר בבית הוריי, אך כשניגשתי לשפופרת, שמעתי את קולו המוכר של הרב בכבודו ובעצמו.

"הלו, עופר? אתה זוכר ששאלת כך וכך?", שאל הרב ברוגע. נאלמתי דום מרוב התרגשות. הרב החל להשיב בבהירות מדהימה: "יש שלושה תירוצים בדבר...". ופירטם אחד לאחד בעומק רב. הוא אף הפנה אותי לעיין ב"כף החיים" שם נמצא סמך לדבר. כשבירר אם יש ברשותי את הספר והשבתי שאין ידי משגת לרכוש אותו, הרחיב בחשיבות הספר, ואף יעץ לי לנסות להשיגו דרך משפחתו של הרב המחבר מירושלים, אולי שם ניתן להשיגו במחיר מוזל.

נותרתי עומד נדהם, לא רק מבהירות התשובה, אלא בעיקר מענוותנות הנשגבת: גדול הדור, שזמנו יקר מפז, **זוכר בחור צעיר במשך שבועיים**, מברר את מספר הטלפון ומתקשר בעצמו במוצאי שבת רק כדי להשיב תשובה על שאלתו.

על מסירותו יוצאת הדופן של מרן רבנו הגדול ראש הישיבה זצ"ל במתן תשובות לשואלים, התקבלה במערכת עדות מרגשת מפי הרב **עופר חזום שליט"א**:

בימי עלומיי, בהיותי בחור כבן תשע-עשרה, זכיתי לחסות בצלה של ישיבת "חיי עולם" - ישיבה לבעלי תשובה בשכונת רמות עמידר, הסמוכה לעיר התורה בני ברק. באותם ימים נקשרה נפשי בדמותו המאירה של הגאון רבי **משה לוי זצ"ל**. ספריו שבו את לבי, וזכיתי להכירו מקרוב, להתפלל במוחצתו ולהיקשר אליו בעבותות אהבה.

לאחר הסתלקותו, מנהג היה לי לפקוד את קברו בבית העלמין פונבז'ז, לשפוף שיח ולבקש רחמים. באחת הפעמים, הגעתי לבית העלמין, הנחתי את ראשי על המצבה, ושקעתי בתפלה מעומק הלב. בעודי שקוע בתפלה חרישית, לפתע נשמע קול רכב מתקרב. לרגע קט עלתה בי המחשבה להסיט את מבטי, אך התחזקתי ואמרתי לעצמי: "אל תסיח דעתך, המשיך בתפלה".

צליל דלת נפתחת וצעדים המתקרבים והולכים הגיעו ממשי עד סמוך אליי. רק אז הרמתי את ראשי, ונדהמתי לראות מולי את הגאון הגדול רבי מאיר מאזוז. הרב הגיע לפקוד את קברה של רעייתו הרבנית, השוכן סמוך

מרן זצ"ל בציון הרבנית

פעמון ורימון

משל בחרוזים

הרב מאיר גבאי

האופה והחלבן

אל תתלונן, לפני שבמעשיך תתבונן, תבדוק את עצמך כמו המעשה המובא בגמרא, עם רבי ינאי האמורא, שבאו לפניו לדין תורה, על עץ הנוטה לרשות הרבים וטעון עקירה, או קציצה בצורה - שלא תפריע לעוברים ושבים, למען ילכו בדרך טובים. ואז נזכר רבי ינאי שגם לו בחצרו יש עץ שוטה, שלרשות הרבים נוטה, וכיצד ידון אחר והוא בדבר חוטא?!

חיש רץ רבי ינאי לביתו, וקצץ את האילן הנוטה מרשותו.

קול גדול יצא בעיירה, וכנפיים פרסה לה הבשורה - החלבן מוכר את הגבינה במרמה, וימלא האופה חימה, ויקפוץ בראש, וטען כי את העניין חייב לחקור ולדרוש. קם החלבן בבוקר למלאכתו בכל אוננו, וירא מכתב שהונח על שולחנו, שא"ל בית הדין מזמינו. חיש ניצב החלבן לדין, כהלכה וכדין. כשנשאל בתיבתו, על דבר משקל גבינתו, ענה להגנתו - כי אין לו כלי מאזניים בביתו, וכי שוקל הוא על פי פתו - שקונה מאופה העיירה, ואם המשקל אינו כשורה, אזי משקל הלחם אינו במשקל במדה ובמשורה. ופני האופה חפו, התאדמו כאילו בתנורו נאפו...

חשבון בנק:
בנק מזרחי תפחות (20) סניף 430 (הרב טרפון בני ברק)
ח-נ 274613 ע"ש שותפים כסא רחמים

ב"ט
058-654-0550

קוד מוסד בנדרים פלוס
10516

053-543-8519

קוד מוסד בנק
29723

המשפחות
מחכות לך!

משפט המלוכה

הגאון רבי לירן ישי שליט"א

שאלה: אדם ששכר דירה ובטעות שבר את אחת המרצפות, ואי אפשר למצוא מרצפת כזאת אלא אם ירצה יצטרך להחליף את כל המרצפות. האם צריך לשלם רק עלות של מרצפת בודדת או שצריך לשלם על כל המרצפות?

תשובה: הנה נשאלו בכיו"ב גדולי עולם, הלא הם: ר' יעקב בן נאים בשו"ת זרע יעקב (סי' ס"ז) שנשאל על ראובן שהשאל לשמיעון ב' נזמי זהב ונאבד לו אחד מהם ונשאר השני בלא בן זוג ושניהם שווין ביחד מאה דינרים, האם ישלם על שניהם או רק על מה שאיבד לו. וע"ע במשכנות הרועים (מערכת ש' אות כ"ח) שנשא ונתן עם הרב זרע יעקב בזה. ע"ש. וע"ע בשו"ת כנף רננה (סוף הספר חלק עורה השחר ערך שאלה סי' נ"ט) שהסתפק באיש ששאל מחבירו חלק אחד מש"ס שלם ונהרס אותו החלק ששאל, וטוען המשאל שצריך לשלם לו יותר, מחמת שגם הסדרים הקיימים נפחתו מדמיהן בחסרון חלק אחר. ואחר שגדולי הדורות נשאו ונתנו בזה, הרב זרע יעקב (הנ"ל) העלה **להקל לשלם רק על מה שאבד**, וכ"ד הערך ש"י חו"מ (סימן שד"מ סעיף ב'), וכן ר' רפאל אנקאוה בספרו פעמוני זהב (אנקואו סי' קפ"ה על הסמ"ע סק"כ) הוכיח שכן דעת מרן. ומאידך הרב קול אליהו (סימן י"ד) הוכיח שדעת מרן להפך, ופסק שהמזיק **חייב לשלם גם על הנזק הכללי שנגרם**. [וע"ע בספר דברי גאונים סי' צ"ו אות נ"ח שהעיר על ראייתו ממרן]. וכ"פ בשו"ת ראשי בשמים (ח"ב סי' ק"א אות ז'). וכיו"ב כתב בשו"ת רב פעלים (ח"ג חו"מ סי' ח'). אולם **למעשה נראה** עיקר שאין לחייב אותו יותר ממרצפת אחת, כיון שהמוחזק יכול

לטעון קים לי כדעת הרב זרע יעקב. וכיו"ב בשו"ת פני יצחק אבולעפיה (ח"ה חו"מ סי' ז'). והמעין היטב בהרב קול אליהו הנ"ל יראה שגם הוא מודה לזה שהדוגלים בדגל "הקים לי" יכולים לטעון כן. וכמו שהעיר בזה הרב ערך ש"י הנ"ל. ע"ש. ובמקום אחר הארכתי בראיות דין זה.

ונראה יתירה מזאת, גם כאשר משלם מרצפת אחת, לא משלם לפי המחיר שקונה אותה בפני עצמה כיחידה בודדה, אלא לפי מחירה אגב סט שלם [שזה פחות]. וכמו שמבואר במסכת בבא קמא שהוא גברא דקץ קשבא [-אותו האיש שקצץ עץ דקל] וחייבו ריש גלותא **לשלם מאה זוזי מה שקצץ**. ואילו רב נחמן חייבו **לשער לקולא בששים**, דהיינו כמה עולה דקל אחד מתוך ששים דקלים. ונפסק הלכה כר"נ וכמ"ש האו"ז (סי' רס"ז) ושכ"ד רבינו חננאל גאון, וכ"פ בפסקי הרי"ד (ב"ק שם). ואף שבערוך (ערך ארם ב') ובחידושי תלמיד הרשב"א והרא"ש [הובא בקובץ שיטות קמאי תשמ"א], וברבנו יונתן מלוניל (ב"ק שם) והאגודה (סי' פ"ג) ובית הבחירה למאירי (ב"ק שם) כתבו: והלכתא כותיה דרב נחמן בדקלא ארמאה, והלכתא כריש גלותא בדקלא פרסאה. והיינו דדקלא פרסאה מחמת חשיבותו נשום בפני עצמו, אבל דקלא ארמאה בששים כשאר אילנות. היינו דוקא התם שמדובר **בדבר חשוב** שנישום לבדו, אבל **בסתם דברים** נישומים אגב אחרים.

ולכן למעשה אין לחייב את השוכר יותר ממרצפת אחת ומשלם עליה לפי שומת מרצפת מתוך חבילת מרצפות.

היולא רבה

הרב אריה חדאד

הגאון רבי צבי ידידי צ"ל

הנ"ל מכתבים לכל מקום אפשרי שיכול לעזור להם, ואין קול אין עונה ואין כסף, בא אליו שליח מרבי ישעיה חדאד (גיסו של רבי צבי), ואמר לו: רבי צבי בא בחלום לר' ישעיה וביקש למסור לו שהכניס מעטפה מתחת לדלת והכל בסדר (ורבי ישעיה לא ידע כלום מהמאמצים להשגת הכסף), ובאמת קיבלו לאחר זמן תקציב ממשרד הדתות על סך מיליון ש"ח.

את חידושו העלה עלי נייר ודיפתאר, והדפיס לימים בספרו "ארץ צבי". למגינת לב מכריו נפטר בקיצור ימים ושנים לאחר מוחלה קשה, וכתב על כך מרן ראש הישיבה בספרו: "נפטר כבן נ"א שנים כחצי ממנין שמו "צבי" ועל זה נאמר: אל תעלני בחצי ימי". מקום קבורתו סמוך למורו ורבו רבנו רבי מרדכי סגרון בעיר הקודש טבריא. תהא נשמתו צרורה בצרור החיים. אמן.

נולד בשנת התרפ"ט באי ג'רבה, שם עלה בתורה ולמד אצל רבו רבי מרדכי סגרון זצ"ל (לימים רב המושב זמרת). כאשר עלה לארץ קבע מקומו בישיבת אור תורה אשר בעיר טבריה, שם למד בשקידה עצומה, לא נתן שנת לעיניו ולעפעפיו תנומה, לא החסיר מסדריו ולו כמלא נימא, ומעוטר בתורתו ככלה בהינומה, עד כדי שהעיד עליו בקול וברמה, ראב"ד טבריה העיר הרוממה, רבי אברהם דוב איערבך זצ"ל, "אני חושב שהיהודי הזה בא לשיבה, יותר מאשר פועל בא לעבודה", וזאת למרות שהיה מטופל בילדים רכים, וילדים וילדות משחקים, ועתים נפצעים ומבכים, וצריך לקחתם לבית הרפואה, וכיוצא בזה מיני טרדות, ככל בית ברוך ילדים, ואע"פ כן השתדל שלא לפספס שום סדר, בשום יום, מגודל היקר והחשיבות שהיה רוחש לתורה, שלא יגרע חלקה משאר עבודות ועסקים שבעולם, וזהו עסקו - **לעסוק בדברי תורה!**

למרות שכיהן בעירו כרב בית הכנסת לבני העדה, לא היה ניכר הדבר לא בהילוכו ולא במראהו, אלא התהלך בפשטות ובענוה. ואף בבית הכנסת עצמו לא היה הדבר ניכר, וכמו שהעיד ר' אד"א הנ"ל שכאשר נכנס לראשונה לבית מדרשו של הרב, לא ידע אם הוא הרב, אם הוא השמש, או שהוא החזן... סיפור מופלא שהתפרסם עשרות שנים לאחר פטירתו, מעיד על מעלתו וגודלתו בשמי רום, ומעשה שהיה כך היה, עוד בחיי חיותו של הרב, רצה להעתיק את מקום משכנו של ביהכ"ס עקב קשיים מסוימים, וגם עקב מיקומו שהיה על גבי הר, והקשה את ההגעה למקום. לשם מלאכה זו נרתם יהודי יקר בשם ר' כדיר זיגדון ז"ל, אך לא אסתיעא מילתא בחיי הרב, והמאמצים נמשכו לאחר פטירתו, הקושי הראשוני היה לקבל מקום מהמועצה, ועיקר המאמץ הושקע בזה, וכשקיבלו לאחר מאמצים מרובים שטח מסוים, התברר שאינו כשיר לבנות בו, בכל זאת לא התייאש אותו יהודי, והמשיך להתאמץ בענין. לילה אחד חלמה אשתו של ר' כדיר, שרבי צבי בא לביתם, וכשבאה לקרוא לבעלה, אמר לה: "אין צורך לקרוא לך כדיר, כי אני ממילא עובר לגור אצלכם". מיד התעוררה האשה בבהלה, וסיפרה את החלום לבעלה, ששמע ושמח "אם צדיק אומר שיבוא לגור בביתנו, ודאי שזה חלום טוב". ובאמת למחרת התקשרו מהעירייה והודיעו לו שנמצא מקום חדש לביהכ"ס, והוא בסמיכות לביתו של ר' כדיר, פנה לאשתו ואמר לה: זהו פתרונו...

ואף בהמשך כשנתקלו בבעיה כספית, שמנעה את המשך העבודות, ושלח

כוס תנחומים

נשגב קדם מורנו ורבנו
הגאון הגדול המקובל

הרב יצחק ברדא שליט"א
חתנא דבי נשיאה מרן האיש מצליח היידי
וגיסו של מרן ראש הישיבה

על הסתלקות אחותו
שנדככה בייסורים

מרת **אורלי חדד** ע"ה

מן **השמים תנוחמו**
ולא תוסיפו לדאבה עוד

מוסדות ישיבת **כסא רחמים**

רבנן ותלמידיהון **הרב צמח מאזוז שליט"א**
ראש הישיבה

נעשה ונשמע

יבחנו, כשהוא יודע בצדיק שיעשה רצונו וחפץ להצדיקו, יצוה אותו בנסיון ולא יבחנו את הרשעים אשר לא ישמעו לו, והנה כל הניסיונות שבתורה לטובת המנוסה. עכ"ל. והאדם המשיג לנצל את "ימי השנאה" באומץ ובנחישות - מגיע לחוסן ושמחה פנימית, פשוט עולה דרגה.

ומעשה שהיה, אברך ירושלמי ביקש הלוואה מגמ"ח השכונה לצורך חתונת ילדיו, ההלוואות תפחו מזמן לזמן, אמנם היה ברור כי האברך הנ"ל אדם נאמן, אולם גם היה ברור שאיננו בעל נכסים. אשר על כן שאלוהו: כיצד אתה מתכוין להחזיר את ההלוואות? ענה: משפחת אמי

נספו בשואה, למעט את אמי ודודי ששרדו. אמי עלתה לארץ ואילו דודי היגר לאמריקה והוא ערירי. לפני זמן מה התקשר אלי ואמר שאינו יודע מתי יגיע יום מותו והיות והינו ערירי, הוא רוצה להוריש לי את כל הוננו, במקום שיהנו מזה הגויים. עוד הוסיף הדוד ואמר: שכאשר הוא ירגיש שזה מתקרב הוא יודיעני. אני מתבייש לומר, אבל על זה אני מסתמך... כך עברו כמה שנים והנה הדוד מבקש מהאברך להגיע אליו, היות והוא בבית חולים על ערש דווי. הוא לקח עוד הלוואה מהגמ"ח כדי לטוס. וכשהגיע לביה"ח, דודו נתן לו את הצוואה ואמר לו שיש עותק נוסף אצל העו"ד. מידענו נכנס לדירת דודו שהיתה מאוד מוזנחת והנה הוא מגלה גנבים, כשהבחינו בו הם נסו על נפשם. הוא חיפש מה יש בדירה, אך ללא תוצאות, הכל ישן ומוזנח. משם פנה לעו"ד לקח את ייפוי הכוח ועמו הלך לבנק, בבנק בדקו והתוצאה היתה \$180 בלבד. בצר לו חזר לדירה ושוב גנבים... בלית ברירה הביא מתווך למכירת הדירה, לפחות להוציא מה שאפשר, והנה כשמגיעים שוב גנבים... אמר לעצמו אם שלוש פעמים באים גנבים, שמע מינה שיש מה לגנוב. בדק בצורה יסודית ומצא הון רב. והשאלה היא: בזכות מי מצא את המטמון? בזכות ההבנה: יש גנבים - יש מה לגנוב!

אנחנו לקראת ימים שהסט"א עמלה חזק להיכנס בהם, ויש ללמוד שהימים האלה טומנים בחובם מטמון עצום. קדימה! בואו ונחפש בבתי הנפש את המטמון של הימים הללו, בהצלחה!!!

לא מכבר יצאנו ממצרים, ספרנו בגעגוע את הימים לקראת מתן תורה ובס"ד העפלנו וקבלנו את התורה, ו' סיון - תאריך נפלא! ומה עכשיו? מתקרבם לחודש תמוז, שם כבר האירועים היו פחות מלהיבים, ימי "בין המיצרים", ועוד יותר כואב ט' באב - חרבן בית קדשנו ותפארתנו! **שיא השפל**. ומשם מתחילה עלייה מחודשת, עם ישראל קם משפלות "לא היו ימים טובים לישראל" כחמשה עשר באב' וכיום הכפורים...". ולאחר מכן מתחילים ימי אלול, ימים של חשבון נפש ופשפש אמיתי במעשינו, בקשת סליחה ותשובה, וממשיכים לחודש תשרי שבכניסתו ראש השנה - המלכת ה'! יום כיפורים - כפרה ונקיון. ושוב מגיעים ל**שיא השמחה** - חג הסוכות "ושמחת בחגך והיית אך שמח". כמדומה שיש בזה עבורנו רמז.

הנה לכל אדם יש ימי עלייה, ימים שהכל הולך כסדר הן בלימוד ובתפלות, והן בין אדם למקום ובין אדם לחברו. וכמו שכינה אותם רבנו תם בספר הישר "ימי אהבה". [או "גדלות המוחין" בלשון הזוהר]. ויש ימים שהאדם בירידה, "ימי שנאה" ["קטנות המוחין"] הכל הולך הפוך. עלינו לדעת **שדוקא** בימי האלה "ימי השנאה", זו הזדמנות לקחת יוזמה ולהפוך אותם למקפצה להתעלות. לכל רגע ומצב בחיים יש יעד, יש תפקיד שלשמו הוא נוצר **לטובת האדם**. הטיב להסביר זאת הרב חיים פרידלנדר זצ"ל. וכך הוא כותב ("שפתי חיים" מועדים ח"ג עמ' כ"ג וראה עוד 'עלי שור' ח"א עמ' ל"ד): "ימי האהבה", הם ימים של שאיפות טובות, אולם ימי השנאה הם הזדמנות לעלייה! דוקא כאשר קשה, זה סימן שיש להוציא את הכוחות הטמונים בך מהכוח אל הפועל.

אפשר להמשיך זאת לחיסון, שבו מזריקים את הנגיף במינון נמוך ואז הגוף מתמודד נגדו והאדם נעשה מחוסן מפני הנגיף. כך אין הקב"ה בא בטרוניה עם בריותיו, הוא מזמן לכל אדם קושי שבוודאי יכול לעמוד בו. וכמו שכתב הרמב"ן על הפסוק "והאלוקים נסה את אברהם" (בראשית כ"ב, א') וז"ל: אבל המנסה יתברך יצוה בו להוציא הדבר מן הכוח אל הפועל, להיות לו שכר מעשה טוב לא שכר לב טוב בלבד. ודע כי ה' צדיק

החוק לא עובר!?

שם הילוד על שמו. כדאי מאוד לעשות חשבון ולראות כמה זוגות כאלו היו ביום שאהרן הכהן היה צריך לעשות בניהם שלום. ולא לשכוח שהאנשים הנזכרים הם היו בדורו של משה רבינו, דור דעה, קיבלו את התורה מפי הגבורה במעמד הר סיני, ובכל זאת בבית לא הכל הלך חלק... עד שבזכות אהרן הם חזרו לחיות במשותף, אנו שחיים בדור של 'מלבנים דיגטלים' מה נאמר!?

אין ספק שפעמים קשה להבין אחד את השני, ואין ספק שאנו צריכים לנסות בלב ובנפש לנסות להבין כמה שאפשר, אבל גם אם קרה שאין הבנה, כנראה שלא את הכל אפשר להבין, "חוק" יהיה מי שיאמר. כשם שפרצופיהם שונים זה מזה כך דעותיהם שונות זה מזה, אינו רק נפק"מ הלכתית (ע"י בגמ' ברכות נ"ח ע"א), אלא דרך לחיים לכולנו, לא חייבים להבין כל דבר, ואין בכווננו להבין כל דבר, וחובתנו להבין שגם אם החוק הספציפי הזה לא עובר, כנראה שיש סיבות טובות, ובעז"ה עוד חזון למועד.

ויחד עם זאת, ככל שתהיה כמות גדולה של 'חוקים' כאלו בבית שלנו, שלא עוברים, המצב בעייתי במשרד התקשורת שלנו, כי בסך הכל עד לפני כמה שנים (כל אחד לפי רוב שנותיו) הבנו אחד את השני, וידענו בדיוק מהי דעתו של כל אחד וגם על דברים זוטרים ביותר... והיום אפילו על דברים מהותיים, אין לנו מושג מה רוצים מאיתנו!! אם כן אנו חייבים לטפל בבעיות הקליטה הללו, ע"י שנשב ונפשיר את הקרח לאט לאט. אבל אם הרוב טוב, והרוב קובע, וב"ה בסה"כ אנו חיים באושר - גם אם יש חוק ולא יעבור, בעז"ה גם זה יעבור...

את חוקי התעבורה אולי אפשר להבין, וחייבים להבין, אבל כולנו מסכימים שיש חוקים שאנו לא מבינים, אבל אין לנו ברירה ואנו מבצעים, ועכ"פ משתדלים... חוק הוא בלי טעם, ובלי סיבה, ולמה? ככה!

אם לפני עשרות שנים, כשהיו רוצים לקרב את ילדיו של הקב"ה לאבינו שבשמים, היו מדברים על תורתנו שהיא תורת אמת, ושחיי עולם נטע בתוכנו, וכמה מסכנים החיים בשקר, ושאין להם ערכיים אמיתיים להישען עליהם, וכו'. וב"ה אכשור דרא ורבות רבבות שבו בתשובה. והיום, אם תכתוב במודעה שההצאה בנושא אמיתות התורה, לא בטוח שיהיה אפשר לומר "רבי חנניא" מחוסר מנין... אבל אם תרשום 'סודות ההנאה בחיים', האולם יתמלא בפ"י.

כשרוצים היום לשכנע אדם שלא שומר (כרגע) תורה ומצוות, לשמור שבת, מדברים אתו על המשפחתיות שיש בשבת, על המנוחה, הרוגע והשלווה, מנוחת הגוף והנפש מכל טרדות השבוע, וכו', אותו הדבר בתפליין ידברו אתו על הקשר הרציף עם הבורא, והחווייה שבתפילה וכו'. ולמה? כי אנשים רוצים לעשות רק את מה שהם מבינים, ורק את מה שהם מתחברים אליו.

הגורם הראשוני לסכסוך או ל'מריבה', נעוץ דוקא באי ההבנה אחד של השני, חוסר ההבנה בין איש לאשתו הוא לא דבר חדש, הוא דבר שהיה מאז ומעולם, ולא צריכות להיות עם ריגשות אשם, אין חדש תחת השמש. באבות דרבי נתן (י"ב ד') נאמר "ויבכו את אהרן הכהן שלשים יום כל בית ישראל" וגו', כמה אלפים (!) היו בישראל שנקראו שמם "אהרן", שאלמלא אהרן לא היום באים לעולם, שהיה משים שלום בין איש לאשתו, והיו קורין

ריבית, למה זה כ"כ חמור?

ישנן עבירות חמורות בתורה, אך איסור ריבית נמצא ברמת חומרא גבוהה. התורה הקיפה אותו בחומות של אזהרות: הרמב"ם (מלווה ולווה ד') מונה לא פחות מששה לאווין שונים שניתן לעבור עליהם בעסקת ריבית אחת!

המלווה עובר על: "לא תהיה לו כנושה", "לא תשימונו עליו נשך", "אל תיקח מאתו נשך ותרבית", "את כספך לא תיתן לו בנשך", "ובמרבית לא תתן אכלך", ועל "לפני עיוור לא תיתן מכשול".

הלווה על שני לאווין: "לא תשיך לאחריך" ו"לפני עיוור".

הערב, העדים והסופר גם עוברים על לאווין, וכל מי שמתעסק בתיווך ביניהם עובר על "לפני עיוור".

חז"ל קבעו כי המלווה בריבית כופר ביציאת מצרים ובאלוקי ישראל, ונכסיו סופם להתמוטט. החומרא הגדולה ביותר מופיעה ביחזקאל (י"ח, י"ג), המונה רשימת חטאים וקובע: "אֵל הַנֶּשֶׁךְ נָתַן וְתַרְבִּית לָקַח, וְחַי - לֹא יִחְיֶה... מוֹת יוֹמָת דָּמִיו בּוֹ יִהְיֶה".

בחזון העצמות היבשות, כאשר החיה יחזקאל את המתים בבקעה - כולם קמו לתחייה מלבד אדם אחד. כששאל הנביא מדוע הוא נותר מאחור, והרי האנשים שקמו לא היו צדיקים גדולים (סנהדרין צ"ב): ולמרות זאת קמו, השיב לו הקב"ה: אדם זה הלווה בריבית, ומי שלוקח ריבית - אינו קם בתחיית המתים (פרקי דרבי אליעזר, פל"ג).

הגמרא (ב"מ עה:) מספרת על המלווים בריבית שהיו אומרים בציניות: "אילו משה רבנו היה יודע איזה רווח יש בריבית - לא היה אוסרו". מסביר הט"ז (יו"ד ק"ס ס"ק א') שכוונתם היתה שאילו היה מבין כמה רווח מפיק **הלווה** בזכות הריבית, הוא לא היה אוסר אותה. לטענתם, הריבית היא "מכשיר חסד" שמתמרץ אנשים להלוות ולהחיות עסקים, ובלעדיה - אין לאנשים תמריץ והעני יותר חסר כל. ובאמת לכאורה האיסור תמוה: המלווה נותן כסף, הלווה משתמש בו ומרוויח - מדוע שהמלווה לא ייהנה מחלקו? מה ההבדל בין כסף לדירה? אם מותר להשכיר בית ב-5,000 ש"ח לחודש, מדוע "השכרת כסף" היא חטא כה חמור? מצאנו שלושה טעמים עיקריים:

1. בניית אישיות של חסד (ספר החינוך)

התורה אינה מחפשת רק "צדק כלכלי", אלא עיצוב נפש. אם הריבית תהיה מותרת, מושג החסד ייעלם לחלוטין מהעולם, ואדם לא ילווה שקל בלי לחשב רווח. רצון התורה שנלמד לתת בחינם, לפתוח את הלב לאחינו מתוך ערבות הדדית טהורה, ולא מתוך אינטרס עסקי קר.

2. המבחן של מידת הביטחון (הכלי יקר)

הריבית מסירה מהאדם את מידת הביטחון והאמונה. בעל עסק יודע שהוא תלוי בה: הוא יכול להרוויח או להפסיד, וחוסר הוודאות הזה מחבר לבורא. המלווה בריבית, לעומת זאת, יוצר לעצמו "בועה" של בטחון כוזב. כספו "דופק" בכל חודש ללא קשר לתוצאות בשטח. הוא מרגיש שאינו זקוק, חלילה, לקב"ה - ובטוח אך ורק בממונו.

מי שרוצה להרוויח כדון, יכול להשקיע כשותף, אך שותפות כוללת סיכון שהקטר תרד לטמיון. המלווה בריבית בטוח בקרן וברווח גם יחד, שהרי "עבד לוה" לאיש מלוה" - הלווה חייב להחזיר בכל מצב, עם ערבויות ומשכונות.

3. הזמן ששייך לבורא (האלשיך הקדוש)

האלשיך מבדיל בין נכס שיש לו בלאי ושחיקה - כדירה ורכב, שעליהם הגיוני לגבות דמי שכירות - לבין כסף, שאין בו בלאי, וכל גביית התשלום היא **על הזמן שבער**.

וכאן טמונה טעות יסודית כפולה:

הכסף אינו שלו: הכסף שייך לאבינו שבשמים, ואנו רק שומרים עליו. הדבר דומה לדין בחו"מ (רמ"ז ד') באב שכתב כל נכסיו לאחד מבניו: הבן נעשה רק אפוטרופוס לשמור על רכוש אביהם עבור כולם. היעלה על הדעת שאותו אח יגבה מאחיו דמי שימוש על כסף ששייך לאביהם המשותף?

הזמן אינו שלו: הזמן כולו קדוש לה'. המלווה בריבית "מוכר" דבר שאינו שייך לו כלל.

זוהי גם הסיבה לעונש החמור - לא לקום בתחיית המתים. המלווה בריבית חי מן הזמן; כל רגע שעובר מייצר לו כסף ללא מאמץ. בעולם הבא, מושג ה"זמן" מתבטל אל הנצח. ואז אומרים לו: "כל חיך נהנית מהזמן החולף. כעת, כשנגמר הזמן - איבדת את מקור חיותך. לכן, כדאי לך להמשיך לשכב..."

שאלות הערות והארות: M0584138246@GMAIL.COM

חולות השממה של החיים

אפתח במשהו אישי, לפני כמה ימים קיבלתי הודעה בקו התוכן, בהודעה לא היה שום בקשה לסיוע בתחום כזה או אחר, היה בה רק דבר אחד: תודה. תודה שבימים כאלה, הקו חזר לשגרה מחודשת, והתכנים מסייעים מול אתגרי התקופה ובכלל.

זה מחמם את הלב, כל תודה. אבל בתודה כזו יש הרבה מעבר. במהלך

שגרת היומיום אני עושה מאמץ אדיר להוציא תכנים טובים ועמוקים. ההוצאה לאור של תכנים כאלה, כתובים ומוקלטים, היא לא רק התוכן והמחשבה שמאחוריהם. כמובן שזה מתחיל בתוכן ובמחשבה אבל אחר כך התוכן עובר סינון, איך להגיש, אלו נקודות לחדד? את מה להשמיט? באיזו שפה לבחור? ובסוף בסוף גם, הגהה ועריכה לשונית.

מדובר בשעות רבות. ולפעמים התחושה כאילו זה הולך לריק. כן, אני יודע שאנשים קוראים ונהנים בלי ספק. אני יודע שזה גם מחולל שינויים אצל אנשים. אבל יחד עם כל הידיעה הזו, הפעולה הרוטينية הקבועה, של להוציא ועוד להוציא, לעשות ועוד לעשות, כשאתה לא רואה איך תוכן ספציפי משפיע על מישהו ספציפי, קצת מייגעת.

הסיפור שלי הוא לא רק הסיפור שלי, הוא נוגע לכל אחד מאיתנו, כי הדרייב החזק ביותר מגיע לא כשאתה יודע שאתה עושה משהו טוב אלא כשאתה רואה שאתה עושה משהו טוב, כשאתה רואה חיך של מישהו שעזרת לו, כשאתה רואה את התוצאות ממשוה שהשקעת, כשאתה מצליח להשתנות אחרי עמל מרובה - כשרואים משהו, יש סיפוק עמוק.

אבל הדרך בחיים בכלל, והדרך לשינוי בפרט - לא תמיד קלה, ברוב הפעמים היא עוברת תקופות מדבר יבשות וצחיחות, שום תקווה אינה נראית באופק, ונראה שהפסיעות שאנחנו עושים לא מקדמות אותנו למקום טוב יותר. התחושה היא כאילו חולות השממה הפנימיים, אינסופיים.

ולכן, דוקא אז, כשלא רואים, צריך לזכור שהדרך לשינוי היא כמו הליכה במדבר, גם אם אתה לא רואה שאתה מתקדם, אתה צריך לדעת ולזכור שאתה כן מתקדם. במדבר, אתה יכול ללכת שעות על גבי שעות, ימים, שבועות ואפילו חודשים ושנים, בלי לראות שום אופק לצעדה הממושכת - ולהתקדם.

כך גם בתקופות המדבר של החיים, כשאתה לא רואה התקדמות בעיניים הגשמיות, אתה צריך לראות אותה בעיני רוחך, לדמיין איך כל צעד מקרב אותך לעבר היעד הנכסף, אתה צריך להתמיד ולשנן לעצמך, אני עושה אני פועל - אני מתקדם. ועדיין, למרות השינוי, ולמרות הידיעה - זה נסיון. קשה להרגיש התקדמות כשלא רואים אותה בעיניים. אבל גם ה' יודע שזה נסיון לא קל. ולכן, "כה אמר ה', זכרתי לך חסד געורייך אהבת כלולותייך - לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה".

ועוד משהו קטן, כשאנחנו אוהבים את מה שאנחנו עושים, הרבה יותר קל להמשיך לצעד גם כשלא רואים תוצאות בעיניים. לכן ה' זוכר לנו את ההליכה שלנו אחרי במדבר, כאות ל"אהבת כלולותייך".

בקיצור, גם בזמני ההליכה האינסופיים, תשתדלו לאהוב את מה שאתם עושים, לשנן ולהזכיר לעצמכם, שגם אם לא רואים את ההתקדמות - אתם עדיין מתקדמים. **תזכרו שה' זוכר דוקא את ההליכה במדבר,** לא את האמון שנתנו בו כשיצאנו ממצרים, ולא את ההסכמה שלנו לקבל עלינו עול תורה ומצוות, אלא את ההליכה במדבר, אותה הליכה יבשה בארץ שוממה ולא זרועה - אותה דווקא.

הרב מלאכי כהן. מטפל רגשי על פי השקפת התורה וחכמה בעלי המוסר והמחשבה. מוסמך למטפל NLP מאסטר, מנחה חתנים ויועץ נשואין.

"אורייתא, אורייתא!" | ההתרגשות בהיכל הישיבה בחג השבועות והחיזוק על הגזירות בשיחת נעילת החג

בדברים שנשא מורנו הרב צמח שליט"א בהיכל הישיבה בערב החג קרא מורנו הרב שליט"א מדברי השל"ה הקדוש בתחילת מסכת שבועות. שם הביא "מעשה מרטיט ונורא", אותו כתב רבי שלמה אלקבץ מאשר אירע בבית מדרשו של מרן הבית יוסף "ומלמד על גודל מעלת הלימוד המסודר כפי הנתקן לליל החג". בזה הסביר מורנו הרב שליט"א את ההקפדה בישיבה משך שנים על הקריאה בסדר תיקון 'קריאי מועד' ולא כפי שיש נוהגים בשאר לימודים.

עוד הביא מורנו הרב שליט"א את דברי הרב 'כף החיים' שציין לדברי רבנו האריז"ל ב'שער הכוונות' שכתב כי "כל מי שלא ישן בלילה זה אפי' רגע אחד, מובטח לו שישלים שנתו ולא יארע לו שום נזק בשנה ההיא. ועוד כי הוראת השנה לאדם היא ע"פ הלילה הזה. ואם לא ישן כלל מובטח לו כי לא ימות באותה שנה".

בדברים שנשא המשגיח הגר"מ סגרון דיבר על עניין ומעלת קבלות טובות. הגר"מ הביא כי קודם מעמד הר סיני אמרו בני ישראל "נעשה ונשמע" אולם בפועל לא עשו מעשה, ללמד כי עצם הדיבור והכוונה למעשה טוב כבר פועל את פעולתו למעלה.

את סדר תיקון ליל החג ערך מורנו הרב שליט"א בהיכל הישיבה. מחזה מרהיב היה לראות את מורנו הרב שליט"א עובר בקריאת סדר התיקון מפסוקי התורה לפסוקי הנביאים ומפסוקי הפסוקים הכתובים בסדר הטעמים המסודרים לכל ספר וספר בהבחנה מדויקת.

ההתרגשות והתרוממות מיוחדת ביותר ניכרה על פניו של מורנו הרב שליט"א באמירת דברי הזוהר הקדוש המתוקנים בסיום קריאת סדר פסוקי התנ"ך - "אורייתא, אורייתא". ולאחרי כן פצחו יחד כל בני הישיבה בשירי התעוררות ותשוקה על התורה הקדושה יחד עם מורנו הרב שליט"א.

בבוקר החג עלה מורנו הרב שליט"א לעליית עשרת הדברות. כנהוג בישיבה, העליות בחג מתן תורה נרכשות בעמודי חידושי גמרא. את עלייתו של מורנו הרב שליט"א רכשו יחד שלושה מנכדיו בעשרות עמודי חידושים.

בצהרי היום קרא מורנו הרב שליט"א בהיכל הישיבה: משלי, מגלת רות והאזהרות לרבי יצחק בר ראובן ורבי שלמה אבן גבירול כפי הנהוג בחג השבועות, כשהוא מקדים לכך מספר מילים בשבח וחשיבות מנהג קריאתם עוד מדורי דורות.

בשיחת נעילת החג והשבת ביאר מורנו הרב שליט"א את פסוקי מגילת רות בעיון כשהוא משלב בהם דברי חיזוק ומוסר. בתוך דבריו התייחס מורנו הרב שליט"א לבקשת היועצת המשפטית לממשלה לבטל 'מחיר למשתכן' לחיבי גיוס, ואמר: "פעם סיפרתי בישיבה, אמרתי: תראו איך הקב"ה עזר לי וקניתי דירה. אז בא אליי איזה בחור אחד אחרי שאני גמרתי את השיחה, ואמר לי: 'ואני, איך יעזור לי ה'?' אמרתי לו: 'וכי אני היועץ של ה'?!' הקב"ה אין מעצור לו. אין לו שום מעצור!".

"ברוך ה' היו הרבה דורות, 'מחיר למשתכן' וכל מיני הנחות כאלה. עכשיו ה'איזבל' של ימינו עצרה את זה לאברכים ובני התורה. אתם חושבים שמעכשיו לא יהיו להם דורות?! הקב"ה סגר פתח מפה, יפתח אלף פתחים ממקום אחר. הוא זה שמנהל את העולם. צריכים להתחזק באמונה!", אמר מורנו הרב שליט"א.

בחג עברו לפני התיבה בניו של מורנו ורבנו הגאון רבי רחמים מאזוז זצ"ל, שהלך לעולמו בחודש האחרון.

כתבו לכם | מעמד חלוקת "פרס הרב מאזוז" אשדוד תשפ"ו

במעמד רב רושם נערך ביום חמישי י"ב סיון תשפ"ו מעמד חלוקת "פרס הרב מאזוז לכתיבה תורנית", באולם האירועים 'אשכול פיס' בעיר אשדוד. האירוע שהתקיים ביוזמת עיריית אשדוד והחברה לתרבות עירונית, נועד להעלות על נס את תורתו של מרן רבנו הגדול ראש הישיבה זצוק"ל, ולעודד כתיבה ומחקר תורני מעמיק בקרב לומדי התורה. את שולחן הכבוד פיאר גדולי ישראל שליט"א, ובראשם מרן הראש"ל הגאון רבי דוד יוסף שליט"א, ומורנו ראש הישיבה הגאון רבי צמח מאזוז שליט"א.

בדבריו, עמד מורנו הגאון רבי צמח שליט"א על חשיבות העלאת חידושי תורה על הכתב, ועד כמה הכתיבה יכולה לשנות את הסתכלות הפוסק מהקצה לקצה. מרן הראש"ל הגר"ד יוסף דיבר בחשיבות תורתו של מרן רבנו הגדול זצ"ל שיש בה עיון מבעית מחד ומאידך היא תורה רחבה עד שכמעט אין לך נושא שהוא לא כתב בו. הרבנים ציינו בדבריהם עד כמה מרן רבנו הגדול זצ"ל היה ממריץ בכל הזדמנויות תלמידי חכמים ובני ישיבות להעלות על הכתב את חידושיהם ופסקיהם, ובהמשך להוציא לאור עולם את כתביהם.

דברי ברכה מרגשים נשא מחולל המיזם והכוח המניע מאחוריו, מר אורן טואיל הי"ו (מנכ"ל החברה העירונית לתרבות ופנאי באשדוד). הוא שיתף את הקהל בזיכרונותיו מהיכרותו רבת השנים עם מרן זצוק"ל, והודה מקרב לב לראש העיר, ד"ר יחיאל לסרי הי"ו, אשר ברוחב לבו אישר ועודד את הקמתו של מפעל רוחני חשוב זה.

במהלך המעמד המרומם, עלו לבמה חמישה-עשר תלמידי חכמים, אשר מאמריהם דורגו במקומות הראשונים מתוך עשרות המאמרים שהוגשו לתחרות, וקיבלו מידי הרבנים מלגות הערכה כספיות בסך אלפי שקלים.

בנוסף, כל משתתף אשר הגיש מאמר לתחרות זכה לקבל את הספר "לב נאמן" שני כרכים, כהוקרה על עמלו בתורה.

הזוכה במקום הראשון, הרה"ג ר' כפיר כהן שליט"א, כתב מהלך מקורי לבאר מבוכה גדולה שיש במחלוקת רש"י ור"ת בתפלין על פי משפט שאמר מרן זצ"ל באחד השיעורים. מאמרו בנוי היטב ברחבות אופקים מיוחדת וערוך נדבך אחר נדבך עד להגעה למסקנה הנכונה. מלבד החלק התורני, הקהל הרב זכה ליהנות מתוכן אמנותי מושקע: מופע מוזיקלי מרגש

של ענקי הזמר והפיוט אליה והב ואלחנן משמרת, שלוו בתזמורת נגנים מלאה שהנעימה את האווירה. לכבוד המעמד יצא לאור קונטרס בשם "מאירים את העולם", המאגד את המאמרים הזוכים בתחרות. הראש"ל הגר"ד יוסף שקע במהלך האירוע בקריאת החוברת, ולא נתקרה דעתו עד שביקש לקרוא לבמה לשניים מהכותבים והתפלפל אתם בנדונים שכתבו, ואף הבטיח להם לעיין במאמריהם לאחר הכנס.

אין ספק כי יוזמה ברוכה זו, המעודדת את היצירה התורנית בקרב בני התורה, מהווה נחת רוח גדולה לנשמתו הטהורה של מרן זצ"ל, המביט ממרומים ושמו בראותו את תלמידיו וממשיכי דרכו שוקדים על דלתות התורה ומחדשים בה כדרכו בקודש.

לראשונה מאז בר המצוה: השר הבכיר נעתר לבקשת ראש הישיבה והניח תפילין

מורנו ראש הישיבה הרב צמח מאזוז שליט"א הגיע יחד עם נאמנו ועוזרו הרב ישועה מאזוז לביתו של יו"ר ש"ס השר לשעבר אלי ישי בשכונת הר נוף בירושלים, לנחמו על פטירת אחיו ר' נסים ישי ז"ל שנפטר בפתע פתאום מדום לב בתחילת השבוע. עם הגעתו של ראש הישיבה למקום נכח בבית גם יו"ר מרכז הליכוד ושר הבריאות לשעבר חיים כץ, שהגיע אף הוא לנחם את המשפחה. ראש הישיבה פתח בדברי חיזוק וניחומים לבני המשפחה, ובהמשך שוחח עם השר כץ בעניינים שונים העומדים על סדר היום הציבורי. השר שיתף את ראש הישיבה בפעולותיו הרבות למען אזרחי ישראל במסגרת שלל תפקידיו הבכירים לאורך השנים, במשרדי הבריאות, הרווחה, השיכון והתיירות.

במהלך השיחה עלה גם נושא חינוך ילדי ישראל וקדושת התפילין שמניחים הנערים בהגיעם לגיל מצוות. תוך כדי הדברים אמר השר כץ כבדרך אגב כי מאז בר המצוה שלו, לפני כ-65 שנה, לא זכה להניח שוב תפילין. כששמע זאת מורנו הרב שליט"א, ניכר היה הזעזוע על פניו. מיד עצר את השיחה וביקש מהשר לחזור על הדברים. כץ אישר ואמר כי אכן מאז יום בר המצוה לא הניח תפילין פעם נוספת.

באותם רגעים נחשפה דמותו המאירה של ראש הישיבה, אשר לבו בוער באמת עבור כל יהודי באשר הוא. מורנו הרב שליט"א פנה לשר בחום אבהי ואמר לו: "אתה עוזר לכל כך הרבה אנשים. כל מי שפונה אליך זוכה לסיוע. גם אני רוצה לבקש ממך בקשה אחת, שתקבל על עצמך להתחיל להניח תפילין בכל יום".

השר חיים כץ התרגש מן הדברים, הרבה מספר רגעים והשיב בעונה כי ישתדל לקבל זאת על עצמו. אלא שמורנו הרב שליט"א, אשר כל כולו זריזות במצוות וזיכוי הרבים, הוסיף מיד כי כך קיבל מאחיו הגדול מרן ראש הישיבה רבנו מאיר מאזוז זצ"ל, שכאשר יהודי מקבל על עצמו דבר טוב, אין לדחות למחר, אלא להתחיל מיד באותו רגע.

ראש הישיבה ביקש מבנו של ר' אלי ישי להביא זוג תפילין באופן מידי. בתוך דקות הובאו התפילין למקום, והשר חיים כץ הניח אותן בהתרגשות עצומה, לראשונה מאז ימי נעוריו. הנוכחים במקום התרגשו עד דמעות כאשר השר קרא קריאת שמע בקול חנוק מדמעות, באותם רגעים מרוממים של קידוש שם שמים וזיכוי יהודי במצוה היקרה ביותר.

מקורביו של ראש הישיבה אמרו לאחר מכן כי "זו דרכו של מורנו הרב שליט"א, לא לוותר על אף יהודי, לקרב באהבה, בחכמה ובנעימות, מתוך אחריות אמיתית לנשמתו של כל אחד מישראל".

ובניתי לו בית נאמן | מבחנים בתורתו של מרן בהיכלי הישיבות הקדושות.

עם עת הסתלקותו של מו"ר ועט"ר אדוננו מרן רבנו הגדול זצ"ל, אשר האיר את העולם בתורתו העמקנית ורבת הגונים, הורגש צורך עז להפציע באור תורתו זו לעם ישראל כולו, על מנת שעוד רבים יזכו לטעום מצוף דברותיו ויושר אמרותיו, מעיונו המבעית ובקיאותו הרחבה והמופלאה.

וממחשבה למעשה כבר בתוך ימי בכיתו של מרן זצ"ל, החלו בסדרי לימוד ומבחנים בחלק מן הישיבות אשר זכו ללכת לאורו של מרן, וב"ה רבים הם הבחורים אשר עוסקים בכל שבוע בדבריו המאירים, עורכים מבחנים מסכמים, מקבלים מלגות עידוד ונכנסים להגדרות חודשיות.

בישבתינו הקדושה עצמה הוקם בישיבה גדולה ארגון 'בית נאמן' ללימוד שו"ת בית נאמן ד"ח על הסדר, כאשר בכל שבוע עמלים הבחורים בלימוד מכסה קבועה של דפים בעיון, כעת התרחב הארגון לעסוק גם בהפצת ספריו של מרן בבתי המדרשות בארץ ובעולם לפרטים ולתרומות ניתן לפנות למס' 0556739561. באותה העת הוקם בישיבה קטנה ארגון 'לאורו' אשר החל בעריכת מבחנים שבועיים בספר מקור נאמן ג"ח למרן רבנו זיע"א, אשר מתייחד בחכמה ומקוריות מופלאה, אשר מסתתרת מאחורי תשובותיו הקצרות של מרן.

לאחר כשנה של פעילות ברוכה, בברכתם ובעידודם של רבותינו שליט"א ובראשם נשיא הארגון מורנו רה"י מרן הגר"צ מאזוז, מתרחב הארגון לפעילות בכלל הישיבות הקטנות ההולכות לאורו של מרן, וכעת בסדר לימוד מחודש בו ילמדו הבחורים מידי שבוע בספרו הגדול שו"ת בית נאמן ד"ח. כאשר בכל תקופה יתמקדו הבחורים בנושא הלכתי אחד כאשר בכל הישיבות לומדים ונבחנים על אותו שו"ת מידי שבוע. על מנת להנגיש את הלימוד בספר זה אף לצורבים הצעירים הוחלט להדפיס את השו"ת השבועי כאשר בשולי הגליון מודפס ביאור תמציתי במקומות הנצרכים לרווחת הלומדים. כאן המקום להודות לארגון 'קרויים חיים' (ע"פ דברי הגמ' בברכות יח:) בנתיבות שהפעיל בישיבת ברכת ה' מתכונת דומה של מבחנים בשו"ת בית נאמן כבר לפני זמן רב, וכעת בזכותם זוכים כולם להתאחד במתווה מיוחדת זה לע"נ הטהורה של מרן רבנו זי"ע.

כעת לאחר הסתלקותו של עמוד ההוראה והפסיקה מוה"ר הגאון רבנו רחמים מאזוז זצוק"ל בנוסף ללימוד קבוע בבית נאמן לומדים הבחורים גם תשובות קצרות בהלכה מאשר ענה לשואלי הגר"ר במשך השנים. "השאיפה כעת - אומרים לנו ראשי הארגון הי"ו- היא הרחבת הפעילות בהפצת תורתו הכבירה של מרן רבנו זצ"ל. תורתו מגן לנו היא מאירת עינינו". לתרומות, הקדשת מבחנים וכדו' ניתן לפנות למס' 0533126429.

לקראת יום השלושים לפטירתו של מורנו הגאון רבי רחמים מאזוז זצ"ל, הוקמה המצבה על קברו בהר הזיתים

הפאב האמתי

בימי בין המצרים אנו מבכים את חסרונו של בית המקדש. במה בעצם מתבטא חסרונו וכאב זה?

מסתבר שכל אחד רואה את הפאב מזווית אחרת, ועל זה אפשר לומר: **אמור לי מה כאבך ואמור לך מי אתה...**

הדרך הנמוכה והשטחית ביותר היא **הפאב הפרטי** - האדם הפשוט בוכה רק על הצרות הפרטיות שלו. דרך גבוהה יותר היא **הפאב הכללי** - כאב על הצרות שכלל עם ישראל סובל בגלות - מלחמות, אנטישמיות, טרור שלא נגמר ועוד. הדרך השלישית המעמיקה והפנימית יותר היא **הפאב הרוחני** - כאב על הרוח הרוחני השורר בעם בעטיה של הגלות.

אולם הדרך הגבוהה ביותר מעל כלם והיא העקר היא **פאב השכינה** - מאז שיצא עם ישראל לגלות, גם "שכינתא בגלותא". ויותר משאנו מצטערים על עצמנו, יש לנו להצטער על צער השכינה שנגרם בעוונותינו. הקדוש ברוך הוא, שהוא אב אהב, כואב על מצבם הרוחני של ילדיו וגם כואב מכך שילדיו סובלים רבות את צער הגלות הקשה. הצפייה העקרונית לגאולה נובעת אפוא מהספה הזו - לשים די לצערן של ה'.

הידעת?

מושבת הקנון העתיקה ביותר בעולם

בכנל המערבי, שוכנת מושבת הקנון העתיקה ביותר בעולם, שאף נחשבת לאחת ממושבות הקנון הגדולות והידועות בעולם. המושבה הנה בת אלפי שנים, ונבחרה על צפרי 'סיס החומות' הנודדות למושבת קנון בחדשי האביב, לקראתם הן עוזרות בישראל במעופן מיבשת אפריקה החמה לאירופה הקרה ממנה. מדי שנה, לקראת סופו של חודש אדר, מגיעות הצפורים לישראל, ומקננות בקנניהן שבין חריצי אבני הכנל במשך כשלושה חודשים וחצי, ועוזבות לקראת תחלת חודש תמוז. תופעת הקנון החוזרת על עצמה בכל שנה, התגלתה על ידי הרב קופלד מישראל, אשר העביר את המידע למרכז הסיסים שבגרמניה, וחוקר גרמני אשר חקר את התופעה גלה כי בכנל קרוב לתשעים קנים של 'סיס החומות'.

מכל מלמדי השכלתי

מה לומדים מ - גלויה

בנהג שבעולם, כשאדם מתחיל לכתב גלויה דאר לחברו, הריהו כותבה בכתב גדול, אולם כשהוא חש שיש ברצונו לכתב עוד ועוד, ובגלויה נותר רק מקום מצמצם, אז הוא עובר לכתב בצפיפות כמנסה להרויח עוד שורה ולדחק עוד משפט...

כך בחיי האדם עלי אדמות - שנות הנעורים עוברות בשלנו ובמנוחת הנפש כשהזמן היקר מתבזבז לריק. רק כשכבר רואים את הקץ, נותנים את הדעת לחשיבות הזמן ומנסים להספיק. אלא שאז כבר מאחר מדי. (החפץ חיים)

כלם בחכמה עשית

רוחות

מפקידים רבים יש לרוחות: הן מעצבות את פני הקרקע הדינונית וההרים, יוצרות גלים בים, משיטות ספינות, מפיצות את אבקת הצמחים וזרעיהן, מסיעות לעופות לרחף ולגדד, משמשות להפקת אנרגיה, ומהוות מרכיב מרכזי במערכת הקרוור של האדם.

אבא שלי - דמותך למולי

קינה

אבא, אבא, חסרת לי מאד...

חסרת - הוד פניך המאירים / כפני מלאך ונביא מזהירים, לכל אחד, בין קטנים ובין גדולים / הארת, חייכת, מילאת כלים.

חסרת - את מיליך הנעימים / בשלוות נפש ורוגע מדהמים, הקשבתך בסבלנות אין-קץ לנואמים / כאילו זמנך פנוי, ורק חסרת אלו הנאומים.

חסרת - דמותך הנערצת וענוותך המאירה / הפשטות, הישרות, הכניעה לתורה, מי יתן ונזכה לו במעט לענוותך הטהורה / שיזו המידה הטובה ביותר והבהירה.

חסרת - שביל דרכיך והכוונתך / כיצד לנהוג ואיך אזכה לידיעתך, איכה אדע לאן לפנות, וכיצד את המדוכה - / אפתור, אדע, ולא אחווה מבוכה.

חסרת - חינוך אמיתי כמעט ללא מילים / טהור, עמוק ופנימי מחכמים ומשלים, בטוהר מידות, עדינות ודקדוק במצוות / נתת דוגמא אישית מושלמת לדרך אבות.

חסרה - תפילתך הזכה, הטהורה / כמונה מעות ובסבלנות, לא במהרה, תפילה שעד כסא הכבוד מגעת / תפילה חמה שכל שער חסום בוקעת.

חסרה - תורה, ולמעלה עלתה, גלתה / מי יתקן לימודה ואורה, מי יעמיק ללמוד אותה, מי יחדש בעומקה ורחבה / מי לנו ימלל - "תורה את אהובה"

חסרה - הקפדתך בקיום המצוות / דקדוק בהגייה וביטוי אותיות, יראת שמים טהורה והנהגת חומרות / בהרגשת חיבור נעלה לאור האורות.

חסרה - קבלת יסורין בשתיקה ואהבה / בסבלנות אין-קץ על כל כאב שבא, בהתגברות אין-סופית ולמידה בחיבה / כאילו מתוקים החיים כמרוקחת ריבה.

אבא, אשריך! לאיזו מדרגה נעלית, על מי עזבתנו, אנחנו נגדך מי יתן עצה, מי יכין שמועה, מ ישאנו כרועה, נפשנו פצועה אבא, דמעתך על לחיי לא תיבש במהרה, עדי תבוא גאולה בחסד מהרה.

התפלל נא עבורנו, והיה מליץ טוב לצדקנו, שבמהרה תיושע ציון ונשוב מגלותנו, יתקע בשופר גדול לחרותנו, ואז נזכה לשוב ולראות פניך המאירים אלינו, בתחיית המתים ובבנין בית-המקדש במהרה בימינו. אמנ!

© כל הזכויות שמורות

אבא דמות של הוד, אבא דמות של כבוד, אבא שלא ידעתי למדוד, אבא שהילך בפשטות ובידו נאד. נאד של תורה, נאד של קדושה, נאד של חכמה מתוקה כדובשה, נאד מלא חיוך ופנים מאירות, נאד שדרך חיים משקה, ודרכיו נהירות. פה מפיך מרגליות ממש, מנביאים, כתובים וחומש, לכל זמן וענין, נשלף פסוק מתוכנו, מותאם, מדויק מחזק לענין, גם ראשונים ואחרונים, תורה שבעל-פה, עוקר הרים וטוחנן זה בזה בפה, סברות, קושיות ועומק הלכה, תורת ה' תמימה, בפיר ערוכה. תפילתך נדירה, כל אות בה נאמרה, בדקדוק מירבי ובמתיקות זהירה, אצבע בסיידור ללא חשש "ויהרא", העיקר שתהיה תפילה מושלמת, מאירה. מידותיך נאצלות, מיוחדות, על טוהר ושלוות נפש מעידות, נתינה מכל הלב, הודיה לכל אוהב, והכרת הטוב מושלמת בשימת לב. גם אם כעסנו במתון הזכרת, "כל הכועס כל מיני... שולטין בו" אמרת, בעדינות, במתינות הערת וחזרת, עד שהדברים חדרו, ומטרה השגת. אבא, אתה היית בשבילי האבא החזק - אך גם המלטף,

האבא התלמיד חכם - אך גם המעודד, אבא המחנך והמשכיל להכות, כשצריך, אך באותו מקל חובלים, מכה עלי גדל ומדריך. אבא, אתה היית בשבילי המגדלור, אותך תמיד ניסיתי לחקות, בהליכה אחרי האור, תמיד חיית בפשטות, לא החצנת ולא נתת לכבוד ולהבל משמעות, אך תמיד בשבילי היית **הדמות**. אבא, דמותך למולי, ומנגדי לא תמוש, עדוותיך שיחה לי ומדרכיך לא אמוש, לעד אזכור חסדך עד אעמוד למולך בביתא גואל צדק, ושמחת עולם על ראשך.

כשנכנס בחור חדש לשיבה (לפני שנים) והוא אח של חברה, בפשטות באה ושאלה - "האם אתה - אבא - הגזבר של הישיבה?" בתחילה לא הבנתי, אפילו הזדעזעתי, אבא שלי היקר, המיוחס, איכה היה בפי זרים "למרמס"? אבל הכל היה לרגע אחד - כי פתאום התבהרה התמונה למשהו מיוחד, אכן, בלעדיך (בזמנו) לא יזוז זוז ממקומו, על-פיך ישק כל דבר במשרד, ופרנסת אף אחד לא תוכחד (משכורות כל העובדים היו עליך, והקפדת כל-כך בדיוק על כל דבר). ואז הרגשתי, אכן, אבא שלי הגדול, הפוסק מעדיף להיות כפשוטו, כשותק, אל הכלים נחבא, שדמותו לא תהא חשובה, שלא יכירו, שלא ידעו, שלא יעריכו וידברו. אוי לי שגם אני לא ידעתי שכבר בילדותך ובנערותך נקראת 'פוסק' בפי סבא הגדול ותשובותיך הרוו ובהם נעזרו גדולי ומאורי הדור, ומעולם לנו לא אמרת, לא סיפרת, לא התפארת, רק **לשם שמים** מעשיך עשית.

אבא, כל ילד הרגיש אצלך בן יחיד וכל בת יחידה, הרי זו חידה, הכיצד? הבנת לליבו של כל אחד, ולפי דרכו חונכת אותו במיוחד. לאחד-מעט נעימות הרשית להשמיע, ביום שישי לאחר חצות¹ בהבנה לליבו הנרגש ואת רצונו למצות. לשני-העמדת את הגבול, ולאחר הרפית גם אם היה תעלול. והכל בחכמה, בינה ודעת נאמנה, ברגישות-שלא תורגש תחרות וקנאה, לחנך נער על-פי דרכו בדרך אמונה, ואכן התוצאה תודה לה' מרנינה.

1. אבא החמיר לא להשמיע שירים בגלל החרבן, ולאחר שגדלו הבחורים וביקשו, אמר להם ביום שישי לאחר חצות, שיש בזמן זה הארת השבת

בס"ד

הזמנת כבוד

הבנסת ספר תורה

ס"ת היחיד שנכתב לע"נ מרן ראש הישיבה
רבנו מאיר מאזוז זיע"א ע"פ צוואתו

תהלוכה בתופים ובמחולות
תצא מרח' קיבוץ גלויות
פינת הרב כהנמן בשעה 21:15
להיכל ישיבתנו הקדושה
ברח' הרב עוזיאל 26 בני ברק

יום חמישי
י' תמוז
(25/06)
תשפ"ו

ברוכים הבאים
בשם ה'

סעודה מצוה ביד המלך
עבוד תורמי הפסוקים

תערוך באולמי בתר הרימוז
רח' אהרונביץ 10 בני ברק

הזמנה אישית נשלחה לתורמים!

אם לא קבלת הזמנה, אנא צר קשר ב:

1700-50-51-52

053-5438519

הרב צמח מאזוז שליט"א
ראש הישיבה

